

LIEPA — RUGSĖJIS
1970
Nr. 3 (39)

LIETUVIŲ
GYDYTOJŲ
BIULETENIS

LIETUVIŲ GYDYTOJŲ BIULETENIS

Pasaulio ir Amerikos Lietuvių Gydytojų
Sąjungos Organas

Garbės Redaktorius: S. Biežis, M.D.

Redaktoriai: S. Budrys M.D., A. Garūnas M.D.,
V. Tauras M.D.

Atsakomąsias Redaktorius:

M. Budrienė, M.D.
2751 W. 51st Street
Chicago, Illinois 60632

Redakcinė kolegija: V. Paprockas M.D. R.
Povilaitis D.D.S., B. Radzivanas M.D.,
V. Šaulys M.D., J. Valaitis M.D.

Redakcijos Bendradarbiai: H. Armanas M.D.,
Z. Brinkis M.D., Z. Danilevičius M.D.,
K. Gudaitis M.D., D. Jasaitis M.D., F.
Kaunas M.D., J. Kriaučiūnas M.D., P.
Legeckis M.D., J. Meškauskas M.D.,
V. Ramanauskas M.D., A. Pacevičius
M.D., V. Vaitkus M.D. ir A. Zotovas
M.D.

Administratorius: Irena Makštutienė,
8743 Mobile Avenue
Oak Lawn, Illinois 60453

Prenumeratos kaina: \$6.00.

Spausdina M. Morkūno spaustuvė.
Straipsniai su autorių pavarde ar slapyvarde
nebūtinai išreiškia leidėjų ir redakcijos nuo-
monę. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiū-
ra kalbos, formos ir stiliaus atžvilgiu.

LITHUANIAN MEDICAL BULLETIN
M. Budrys M.D. Managing Editor
2751 West 51st Street
Chicago, Illinois 60632
Subscription \$6.00 per year.

TURINYS

<i>Lietuvių Gydytojų Moksliniai Darbai</i> Veda J. Valaitis M.D. ir V. Šaulys M.D.	79
<i>Gydytojas — žmogaus gyvybės saugotojas</i> Juozas Vaišnys S.J.	80
<i>Biotechniniai aspektai erdvės ir praktikos medicinoj</i> Inž. M. Šabanas M.S.	83
<i>Pinigių investavimas į JAV išdo obligacijas</i> Adolfas Baliūnas	88
<i>Lengvatos gydytojams įsikorporuojant</i> Albinas Kurkulis	90
<i>Žvilgsnis į Veterinarinę Mediciną</i> Algimantas Kurgonas D.V.M	92
<i>Lietuvių Gydytojų Biuletenio anketas vertinant</i> Milda Budrienė M.D.	96
<i>Sukaktuvinininkai</i> Paruošė Vytautas Tauras M.D.	99
<i>Veikla</i>	103
<i>Kronika</i> Veda Albinas Garūnas M.D.	107
<i>Moteryų Kampelis</i>	110
<i>In Memoriam</i>	111

VIRŠELYJE: Dail. J. Paukštienės tapinys.

LIETUVIŲ GYDYTOJŲ BIULETENIS

Pradedant leisti Lietuvių Gydytojų Biuletinį buvo ieškota kelių ir būdų, kaip jį padaryti įdomesnį, patrauklesnį kolegoms gydytojams, įjungti ir jų šeimas, suburti jaunuosius kolegas, čia Amerikoje baigusius mokslus.

1967 m. antrąjį numerį pavadinome „Tarptautiniu“, nes jame medžiaga buvo surinkta iš visuose penkiuose kontinentuose išsiblaškiusių lietuvių gydytojų. Su šiuo numeriu užsimezgė tampresni ryšiai ne tik su kolegomis korespondentais, bet ir su skaitytojais.

Amerikos ir Pasaulio Lietuvių Gydytojų Sąjunga yra integralinė lietuvių bendruomenės dalis. Biuletinis visada mėgino bent per savo vedamuosius paminėti svarbius lietuvių kultūrinio gyvenimo įvykius, paraginti kolegas remti lietuviškos kultūros bei tautinės aspiracijos siekius.

Šiuo numeriu norime dar labiau praplėsti savo bendravimą su visuomene, prašydami įvairių sričių atstovus pasidalinti su mumis savo žiniomis ir patirtimi.

Gydytojas užimtas savo kasdieniniu profesiniu darbu dažnai neturi laiko studijuoti ekonominius, religinius ar naujuosius technikos klausimus.

Iš kitos pusės imant visos mokslinės disciplinos yra tarpiai viena su kita surištos. Šiandien jau neįsivaizduojame, kaip galėtume gydyti žmones be naujų automatškų laboratorijos įtaisymų. Ligos pasitaikančios gyvulių tarpe labai lengvai yra pernešamos žmonėms, maisto kokybė — pareina nuo gyvulių sveikatingumo. O kiek mažai gydytojas žino, kaip susitvarkyti savo finansus, kur sunkiai uždirbtus pinigus įdėti, kad senatvėje turėtų užtikrintas pajamas. Keičiantis laikams moralės klausimas yra vis daugiau ir daugiau pamirštamas arba lengvai praleidžiamas net nebandant derinti su savo religiniais įsitikinimais.

Tikimės, kad visi šie klausimai bus įdomūs mūsų skaitytojams ir kiekvienas ras ką nors naujo šiame numeryje.

S. M. B.

Redakcijos stalčiuje

Mieli Kolegos

1) Norėdami pajavairinti savo Biuletinį, ši kartą spausdiname straipsnius, parašytus ne gydytojų, bet gydytojams svarbiais klausimais. Šiame numeryje rasite kunigo inžinieriaus, ekonomistų, veterinarijos gydytojo straipsnius. Šiam numeriui net ir viršelį gavome iš dail. J. Paukštienės, kaip simbolį gydytojų bendradarbiavimo su visuomene.

Kitas numeris bus mūsų Jubiliejinis, dešimtmečiui paminėti. Jeigu pavieniai skaitytojai ar Draugijos norėtų atsiųsti medžiagos, prašome iki liepos mėn. 30 dienos.

Naudojuosi ta pačia proga pranešti, kad Lietuvos Gydytojų Biuletinio dešimtmečio vakarienė įvyks 1970 m. spalio mėn. 4 d. sekmadienį Chicagoje, South Shore Country Club. Norį dalyvauti, prašome pranešti p. I. Makštutienei, 8743 Mobile Ave., Chicago, Ill. 60453 arba Dr. M. Budrys, 2751 W. 51st Street, Chicago, Illinois 60632. Pranešimų lauksime iki rugsėjo mėn. 15d.

Atsakomingoji Redaktorė.

Redaktorės atsakymai.

- 3) **Dr. J. Kriaučiūniui.** Dėkoju už straipsnį. Žinau, kad visad galiu pasikliauti draugais.
- 2) **Dr. E. Draugeliui.** Dėkoju už straipsnį ir sveikinimą dešimtmečio proga. Malonu iš Jūsų gauti laiškus, nes tai įrodo, kad Biuletinis pasiekė savo tikslo ir apjungė lietuvius gydytojus net ir toli už jūrų gyvenančius į vieną šeimą.
- 4) **Dr. E. Norvaišienei.** Dėkoju už sveikinimą dešimtmečio proga.
- 5) **Dr. R. Sidriui.** Dėkoju už straipsnį. Jeigu Biuletinis gali išsilaikyti, tai tik tokių gydytojų, kaip Jūs dėka, kurie visad atsiliepia į prašymą. Ačiū.
- 1) **Dr. Z. Brinkiui.** Buvo malonu ir vėl išgirsti iš tolimos Kalifornijos. Ačiū.
- 6) **Poniai dail. J. Paukštienei.** Dėkoju už leidimą pasinaudoti Jūsų kūriniu mūsų viršeliui. Kaip staigmena atėjo Jūsų auka-akvarėlė, skirta Biuletiniui paremti. Paveikslą leisime loterijon, pažiūrėsime, kas bus laimingasis. Loterija įvyks dešimtmečio vakarienos metu. Ačiū už dovaną.
- **Dr. V. Ramanauskui.** Ačiū už veiklos aprašymą, kronikos žinias ir nuotraukas. „Paklydusi

avis“ yra vertingesnė už turimasias. Sveikiname sugrįžusį į bendradarbių kadra. „Atgaila“ irgi atlikta labai tvarkingai — viskas surašyta, ką OLGD yra nudirbusi per paskutiniuosius dvejus metus.

Ačiū už linkėjimus dešimtmečiui ir čekį. Linkėjimus įdėsime į kitą numerį, o pinigus panaudosime šiam numeriui. Ačiū.

Atsiųsta Paminėti. Kairio išleista „Numizmatika“ yra labai gražiai išleista su vertingomis iliustracijomis. Gydytojai, kurie domisi numizmatika, turėtų būtinai šią knygą įsigyti.

(Joana Kairienė — 60th street
Bridgeport, Conn. 06604)

Lietuvių Gydytojų Biuletinio 1969 m. apyskaita

Pajamos:

Draugijų skyrių prenumeratos mokestis:

Kanada	\$ 156.00
N. Anglija	48.00
Kalifornija	72.00
Illinojus (už 1968 m. ir 1969 m.)	718.00
Newiorkas	180.00
Ohio	240.00
P.L.G.Dr-jos auka	600.00
Skelbimai	220.00
Pavienės prenumeratos ir aukos	1061.60

Viso \$3295.60

Išlaidos:

Biuletinio spausdinimas	1750.00
Išsiuntimas ir grįžusių apmokėjimas	301.60
Straipsnio perrašymas	4.00
Rašalas antspaudui	1.07
Vokai (Biuletiniui užsienin siųsti)	11.08
Pašto ženklai sąskaitoms siųsti	18.00
Kalbos taisymas	50.00

Viso \$2135.75

Šių metų likutis: \$1159.85

Biuletiniui aukojo: Dr. H. Armanas — \$200.00, dr. S. Ankudas — 100.00, po \$50.00 aukojo dr. J. Kudirka ir dr. J. Saulynas, po \$25.00 aukojo dr. E. Kasaitis, dr. F. Kaunas ir dr. Z. Rudaitis, po \$20.00 aukojo dr. J. Marčiukaitis ir dr. F. Mažeika (Čikaga), po \$10.00 aukojo dr. G. Balukas ir dr. A. Pautienis. Kiti aukojo po mažiau.

Administratorė
Irena Makštutienė

LIETUVIŲ GYDYTOJŲ MOKSLINIAI DARBAI

Skyrių veda J. Valaitis, M.D. ir V. Šaulys, M.D.

DIAGNOSTINĖ ODOS MĖGINIŲ REIKŠMĖ MEDIKAMENTINĖS ALERGIJOS ATVEJAI

(J. Kupčinskas ir kt. — Kauno Medicinos
Institutas)

Autoriai ištyrę 34 ligonius — panaudoję diagnostinius odos mėginius (skin tests), kaip objektyvinės diagnozės priemones. Alerginę odos reakciją lydi eozinofilija — eozinofilų skaičius padidėjo 30-100-200% ir daugiau. Odos mėginiai gali sukelti bendrines reakcijas, kurie laikomi teigiamais, nežiūrint kokie vietiniai odos reiškiniai. Vien tik odos reiškiniai gali būti pseudoneigiami ar pseudoteigiami. Pastarieji priskiriami prie nespecifinių reakcijų. Teigiamas lašinis mėginys (solutions) būna tik alerginės kilmės. Užtepamieji ar prilipdomieji odos mėginiai su medikamentais labai retai sukelia pseudoteigiamas reakcijas, nes odos epidermis antigenus sunkiai praleidžia. Patikimiausias skarifikacinis odos mėginys (įbrėžimas). Nespecifinę odos reakciją dažnai sukelia į odą išvirkšti stipriai dirginantys medikamentai, tad intrakutaninius mėginius su tokiais vaistais atlikti yra netikslinga.

Sveikatos Apsauga 3: 3-6, 1970

ISCHEMINIŲ ŠIRDIES LIGŲ EPIDEMIOLOGIJOS KLAUSIMAI

(R. Marcinkus — Kauno Medicinos Institutas)

Miokardo infarkto (MI) atsiradimas susijęs su lytimi, protinio darbo intensyvumu, hipertenzija, hipercholersterinemija, dieta (gyvul. riebalai), rūkymu, paveldėjimu, alkoholiizmu ir kt. Autorius su Instituto pagalba 1963-65 m. laikotarpy patikrinęs 1384 40-70 m. amžiaus Raseinių miesto gyventojus, tai 98% to amžiaus miesto gyventojų. Tikrinant surinkta anamnezė, tikrintas kr. spaudimas, padaryta EKG, peršviesta krūtinės ląsta, kraujo ir šlapumo analizė ir cholesterolino kiekis, patikrinta daugumai akių dugnai. Rasta: 1. Įtampos stenokardija sirgo 128 (9%). 2. beskausmė ischemijos (ISL) formom 62 (4,5%). Autoriaus rasti duomenys nedaug skiriasi nuo kitų panašių studijų, tačiau išryškėjo, kad nepakenciamos materialinės gyvenimo sąlygos ir ankštas butas yra nuolatinės centr. nervų sistemos traumatizacijos ir nepakankamo paros bei savaitės poilsio priežastimi,

kas svarbūs faktoriai hipertenzijai atsirasti ir ISL išsivystyti.

Sveikatos Apsauga 3: 11-13

VILNIAUS M. GREITOSIOS MED. PAGALBOS STOTIES DARBO ANALIZĖ (V. Gurauskas ir kt.)

Nuo 1968 m. Vilniuj greitoji pagalbos stotis naudoja elektronines mašinas savo darbui analizuoti. 1969 m. pirmam pusmety buvo 59.960 iškvietai, iš jų 78,5% dėl susirgimų, kiti — ligonių pervežimui. 9% iškvietai (5350), esant nelaimingiems atsitikimams, kas priklausoma nuo sezono: nuo kovo mėnesio padidėja nelaimingų atsitikimų gatvėje, kuris ir toliau didėja vasaros mėnesiais, o rugpiūtį pasiekė net virš 14%. Virš 64% nelaimingų atsitikimų įvyko namuose, 10% — viešose vietose, 8% — gatvėje. Virš 22% nakties metu, nuo 0.00-9.00 val.; 33% 9.00-17.00 val. Daugiausia nuo 17.00-24.00 val. — 45% — nedirbant poliklinikoms, kada negalima iškviesti gydytojo į namus. Gatvių traumatizmas esąs dėl blogo gatvių apšvietimo.

Sveikatos Apsauga 3: 31-36, 1970
5.13, '70

PERIFERINIŲ ARTERIJŲ EMBOLIJŲ IR ŪMINIŲ TROMBOZIŲ CHIRURGINIS GYDYMAS

A. Marcinkevičius, D. Kavoliūnas, V. Triponis, E. Barkauskas (Vilniaus Valst. universiteto Med. Fak. Bendrosios chir. katedra).

Nuo 1963 iki 1969 m. operuoti 52 ligoniai — 55 operacijos, 73% ligonių vyresni kaip 50 metų. 32 ligoniai su embolijomis, dažniausia dėl prieširdžių virpėjimo ir miokardo infarktų; trombozės — dėl aterosklerozės okliuzinių procesų. Emolizacijos 34% klubo, 25% bendr. šlaunies arterijų. Trombozės 35% pakinklio ir 25% žasto arterijose. Palyginamai smulkmeniškai aprašoma operacinė technika. Iš 20 ligonių su arterijų tromboze 12 padaryta trombektomija ir 8 arterijoplastinės operacijos: apeinamosios jungties iš sintetinių protezų ar ligonio venos sudarymas. Bendras pooperacinis mirtingumas virš 28%. Iš 38 išrašytų ligonių 29 buvo atstatyta galūnių kraujotaka (57%).

Sveikatos Apsauga 2: 3-8, 1970

GYDYTOJAS – ŽMOGAUS GYVYBĖS SAUGOTOJAS

Juozas Vaišnys S.J.

Juozas Vaišnys, S.J., kunigas, jėzuitas, įstojęs į ordiną 1934 metais, studijavo Insbruko universitete. Naciams užėmus Austriją, išvyko į Italiją. Teologijos fakultetą baigė Grigaliaus universitete Romoje, kur 1943 metais buvo įšventintas kunigu.

Aktyvus visuomenininkas, dirbęs su jaunimu nuo Italijos laiku, nuolatinis skautų vadovybės narys, žurnalistas.

Gyvename neramiais riaušių, revoliucijų ir visokeriopo sąmyšio laikais. Atrodo, kad žmonija yra pasimetusi, nežino, ko siekti, ko vengti, ką vertinti ir prieš ką kovoti. Tas revoliucijas ir sąmyšį pastebime tiek religiniame, tiek kultūriniame, tiek politiniame gyvenime. Azijoje milijonai žmonių miršta badu, o Amerikoje deginami ir kitokiais būdais naikinami kalnai maisto produktų, nes už juos kainos per žemos. Jaudinamasi, demonstruojama, piktetuojama, kad Vietnamo kare žūsta tūkstančiai amerikiečių, bet ne mažiau kovojama ir demonstruojama, kad būtų legalizuotas abortas — milijonų nekaltų kūdikių žudymas. Be galo jaudinamasi ir griebdamasi visokių gimimo kontrolės priemonių, kad žmonija taip greitai nesidaugintų, bet nesirūpinama sutvarkyti socialinio klausimo ir išnaudoti didžiausių žemės plotų bei juose slypinčių turtų Kanadoje ir kituose pasaulio kraštuose, kur būtų galima sutalpinti ir išmaitinti dar kelis kartus didesnę žmoniją už dabartinę.

Šie klausimai tiesioginiai liečia ir gydytojus, nes jų pareiga saugoti žmogaus gyvybę, kuriai dabar visokiais būdais grasinama, reikalaujant net įstatymų, leidžiančių žudyti. Tiesiog baisu pagalvoti, kaip sakė senatorius Earl W. Brydges, kad tomis žudymo įstaigomis norima padaryti ligonines, o žudikais — gydytojus, kurie jau nuo senovės Hipokrato laikų iškilmingai prisiekia jokiais būdais nepakenkti žmogaus gyvybei, neduoti gyvybei pavojingų vaistų ir ypač neprisidėti prie aborto. Jeigu gydytojas yra tikintis, tai jis yra saistomas ne tik Hipokrato priesaikos, bet ir Dešimt Dievo Įsakymų, kurių penktasis draudžia žudyti. Tad čia ir norime iškelti vieną kitą žmogaus gyvybę liečiantį klausimą. Su šiais klausimais gydyto-

jui tenka nuolat susidurti, todėl jam naudinga žinoti, ką apie tai sako krikščioniškoji moralė.

Gimimų kontrolė ir abortas

Nors abortas ne visuomet yra tik grynai gimimų kontrolės priemonė, bet vis dėlto dažniausia jo priežastis, dėl kurios dabar tiek kovojama, yra nepageidaujamos gyvybės nutraukimas. Kai nebuvo pasirūpinta kitomis apsaugos priemonėmis arba kai pavartotos priemonės nepadėjo, lieka vienintelis būdas išvengti kūdikio — abortas.

Dažnai Katalikų Bažnyčia prikišama, jog ji sakanti, kad šeimoms būtina reikia turėti tiek kūdikių, „kiek Dievas duoda“. Tai netiesa. Pati šeima gali nuspręsti, kiek kūdikių turėti, bet jų reguliavimas turi būti atliktas moraliais, leistiniais būdais. Jeigu apie kai kuriuos būdus galima disputuoti, tai apie abortą negali būti jokių diskusijų: Bažnyčios mokslas čia yra labai aiškus — abortas laikomas žmogžudyste.

Nėra jokio moksliško įrodymo, kad būtų esminis skirtumas tarp kelių dienų gemalo ir devynių mėnesių jau visiškai išsivysčiusio kūdikio. Apvaisintame kiaušinėlyje jau yra visi individo charakteringi elementai. Jau čia yra nuspręsta, ar iš šio apvaisinto kiaušinėlio po devynių mėnesių gimsiantis kūdikis bus berniukas ar mergaitė, ar jis bus labiau panašus į tėvą ar į motiną, koks bus jo charakteris, kokios spalvos akys, plaukai ir t.t. Ši ką tik užsimezgusi gyvybė yra ne augalo, ne gyvulio, bet žmogaus. Dabar bendra teologų nuomonė yra tokia, kad nuo pat žmogiškosios gyvybės užsimezgimo čia jau yra ir nemirtinga siela, atskirta nuo motinos sielos, kaip ir gyvybė nėra motinos gyvybė, nors motina ją turi maitinti ir globoti.

Tad šios gyvybės negalima tiesioginiai panaikinti jokiam tikslui, kaip negalima jokiam tikslui žudyti suaugusio žmogaus. Kai kas čia pastebi, kad krikščioniškoji moralė leidžia žudyti, ginantis nuo užpuolėjo, nuo pasikėsintojo tavo gyvybei, bet kartais ir negimęs kūdikis, lyg tas užpuolėjas, kėsina, gresia motinos gyvybei. Tai yra naivus galvojimas. Tiesa, kad

ginantis galima net žudyti užpuolėją, jeigu kitokios išsigelbėjimo priemonės nėra, bet galima taip elgtis tik su tokiu užpuolėju, kuris sąmoningai kėsinais atimti tavo gyvybę, bet apie vaiko sąmoningumą negali būti jokios kalbos, jis yra visiškai nekaltas. Tad visuomet draudžiama tiesioginiai žudyti kūdikį, net ir motinos gyvybę gelbstint. Gydytojas turi stengtis gelbėti ir vieną, ir kitą, bet jeigu, taip jam stengiantis abudu išgelbėti, vienas vis tiek žūsta, tai čia nėra jokios kaltės, nes tai nebuvo tiesioginis žudymas. Taip pvz. leidžiama išpiaušti gimdą drauge su ten prasidėjusia gyvybe, jeigu gimdoje auga tumoras. Čia daroma operacija, norint gelbėti motinos gyvybę — išpiaušiant piktybinį tumorą, prieš kūdikio gyvybę tiesioginiai nesikėsinama, jeigu tik būtų kokia galimybė jį išgelbėti, gydytojas ta galimybe pasinaudotų, bet jeigu jos nebus, jeigu kūdikis žus, tai jis žus ne tiesioginiai nuo gydytojo rankos, bet tik dėl to, kad jis buvo toje pavojingoje vietoje, kurią reikėjo išpiaušti, gelbstint motiną.

Atrodo, kad čia paminėtas tiesioginio ir netiesioginio žudymo principas yra aiškus, bet kartais gali būti labai komplikuoatų ir neaiškių situacijų. Tokiose situacijose, jeigu nėra priemonių išsiaiškinti, gydytojas turi elgtis pagal savo sąžinę.

Būtų visiškai neteisinga galvoti, kad abortas yra grynai motinos dalykas. Buvo motinos ir tėvo dalykas sudaryti sąlygas, kas užsimegzėtų nauja gyvybė, bet kai jau kartą toji gyvybė užsimezgė, tai ji jau turi būti saugojama tais pačiais įstatymais, kaip ir suaugusio žmogaus gyvybė. Ji yra saugojama ir penktuoju Dievo įsakymu. Nei tėvas, nei motina, nei gydytojas, nei kuris nors kitas asmuo negali jos savo noru nutraukti. Kai kas galvoja, kad yra didelis skirtumas tarp suaugusio žmogaus ir tarp negimusio kūdikio, tad negalima pritaikyti tų pačių įstatymų negimusiam kūdikiui, kaip suaugusiam žmogui. Bet, logiškai galvojant, atrodo, kad būtų mažesnis žiaurumas ir mažesnė neteisybė žudyti sergantį nepagydoma liga arba labai pasenusį žmogų iš pasigailėjimo (mercy killing), negu tokį, kuriam dar visas gyvenimas prieš akis, kuris gal savo darbu ir sugebėjimais daug prisidės prie žmonijos gyvenimo pagerinimo.

Yra didžiausia nesąmonė duoti tokį klausimą nubalsuoti žmonėms, kaip dabar yra daro-

ma įvairiose valstybėse. Ar pasirašydami tokius įstatymus gubernatoriai bei kiti aukšti pareigūnai nepagalvoja, kad jie pasirašo mirties sprendimus milijonams nekaltų žmoniškų gyvybių? Tai elgesys, viršijęs net ir karo žiaurumus, tai yra nusikaltimas prieš žmoniškumą. Joki įstatymai negali priversti gydytojo daryti abortą — žudyti nekaltą žmogų, nes gydytojas yra ne žudymui, o gyvybės suagojimui, palaiikymui, pratęsimui.

Įdomu, kokių argumentų galėtų griebtis Niujorko gubernatorius, pasirašęs įstatymą leidžiantį abortus net iki šešių neštumo mėnesių. Jeigu kai kurie gydytojai vienos kitos savaitės gemalo dar nevadina atskira žmoniška gyvybe, o tik mažu protoplazmos gniužulėliu, tai ar jie turėtų koki nors motyvą neigti žmonišką gyvybę šešių mėnesių kūdikiui, kuris jau gali būti užaugintas ir be motinos moderniam inkubatoriuje? Medicinos technikai sparčiai žengiant pirmyn ir rengiantis pagaminti net dirbtinę placenta, gal bus galima be motinos užauginti net trijų ar keturių mėnesių kūdikį. Tad yra tik stengimasis nuraminti savo sąžinę, kai abortas vadinamas neštumo nutraukimu, o ne kūdikio žudymu.

O kaip su nenormaliais kūdikiais? Aborto šalininkams tai yra stiprus argumentas. Juk, pavyzdžiui, jeigu laukianti motina serga tymais (rubella), tai galima suponuoti, kad kūdikis bus nenormalus, bet, kaip dr. Denis Cavanagh jėzuitų leidžiamame žurnale „America“ (1970 m. bal. 18 d.) rašo, ši baimė dažnai yra perdėta. Rimti gydytojai sako, kad yra labai sunku numatyti ir ištirti, ar gimiantis kūdikis bus normalus ar ne. Ir kalbant apie mirtėtus tymus, tų nenormalumų skaičius nėra jau toks didelis. Amerikoje 1964 m. siautė tymų epidemija. Tada buvę 10 kartų daugiau susirgimų šia liga, negu paprastai. Du daktarai — mokslininkai (dr. Harvey ir dr. Thompson) Indianoje ištyrė, kad iš 280 trečiame neštumo mėnesyje šia liga sirgusių kūdikių tik vienas buvo nenormalus. Tad vėl kyla klausimas, koks įstatymas ir kokia logika gali leisti užmušti šešis sveikus kūdikius, kad būtų galima drauge užmušti ir septintąjį nenormalų? Autorius mirtėtame žurnale, plačiai rašydamas apie abortą, pabrėžia ir kitų dažnai naudojamų argumentų silpnumą. Tad belieka tik laukti, kad aukščiausias Amerikos teismas sustabdytų ar panaikintų kai kurių gubernatorių pasirašytus

abortų įstatymus — milijonams nekaltų kūdikių paruoštus mirties sprendimus.

Ar operacijos būtinos?

Kalbant apie gydytojo moralinę pareigą saugoti žmogaus gyvybę, galima dar iškelti klausimą, ar visuomet jis turi stengtis įtikinti ligonį, kad reikia daryti operaciją, jeigu gyvybei išgelbėti nėra jokios kitos priemonės. Kiekvienas žmogus yra įpareigotas saugoti savo gyvybę, tad būtų savotiška savižudybė, jeigu žmogus iš apsileidimo ar kitų nerimtų priežasčių atsisakytų labai paprastų ir lengvų priemonių apsaugoti savo gyvybei. Tad ar nebūtų savižudybė, jei pacientas nepaklaustų gydytojo patarimo daryti operaciją, jeigu toji operacija būtų vienintelė priemonė gyvybei apsaugoti? Ką šiuo klausimu sako krikščioniškoji moralė? Ji skiria paprastas ir nepaprastas priemones. Kiekvienas yra įpareigotas gyvybei apsaugoti vartoti paprastas, normalias priemones, bet nėra įpareigotas imtis kokių nors nepaprastų, labai brangių ir labai skaudžių priemonių. Čia reikia žiūrėti proporcijos tarp tikslo ir tarp priemonių. Jeigu reikės daryti skaudžias ir brangiausias operacijas, kad prailgintum ligonio gyvenimą keliomis dienomis ar savaitėmis, tai tikriausiai proporcijos nebus. Ligonis nėra jokių moralės įstatymų įpareigotas imtis tokių operacijų, tad nė gydytojas neturėtų jo prievartauti ir stengtis būtinai įpiršti tą operaciją. Žinoma, ir čia vienam žmogui gali atrodyti kuri nors priemonė visiškai paprasta ir normali, o kitam ne. Neaiškesniais atvejais čia turi nulemti paties ligonio sąžinė.

Ar pranešti apie mirtį?

Rūpindamasis ligonio fizine gyvybe, gydytojas neturėtų pamiršti nė jo dvasinio, amžino gyvenimo. Jeigu gydytojas būtų ir netikintis, bet jei pacientas ar jo artimieji yra tikintys,

tai gydytojas turėtų stengtis padėti, kad ligonis nemirtų nepasiruošęs, be sakramentų, kad mirtis jo neužkluptų staiga, iš nežinių.

Kai kurie gydytojai galvoja, kad niekad ligoniui nereikia sakyti apie gresiančią mirtį, nors ta mirtis būtų tik už kelių dienų ar net už kelių valandų, nes toks skaudus pranešimas galėtų ne tik jį morališkai prislėgti, bet net ir jo gyvenimą sutrumpinti. Grynai humanistiškai galvojant, toks gydytojo elgesys galėtų atrodyti logiškas, bet jis nesiderina su moralės principais.

Yra žmonių, kurie visuomet pasiruošę, kurie laiku pasirūpina susitaikyti su Dievu ir sutvarkyti savo sąžinės reikalus, bet yra nemaža ir tokių, kurie visa tai atideda paskutiniam savo gyvenimo momentui, vis vildamiesi, kad dar taip greit nemirs. Toks žmogus gali mirti, nesutvarkęs savo dvasinių reikalų, ir, pagal krikščioniškąją mokslą, gali būti amžinai pasmerktas. Jeigu toks žmogus yra tikintis, tai jis norėtų žinoti, kad jau jam liko gyventi labai nedaug. Būtų didelis gydytojo nerūpestingumas ir nepareigingumas, jeigu jis nuo paciento visiškai slėptų artėjančią mirtį.

Aišku, čia daug priklauso, koks yra ligonis: ar jis tikintis, ar ne; koks yra jo nusistatymas, koki nervai, koks jautrumas ir t. t. Gydytojas turėtų iširti, ko ligonis pageidautų: ar jis norėtų sužinoti apie artimą mirtį, ar ne. Jeigu gydytojas yra tikintis, jis gali paskutinėmis ligonio valandomis ar dienomis daug padėti. Kai jau nėra jokių galimybių padėti ligonio fizinei gyvybei, tai reikėtų visas jėgas sutelkti į jo sielos gyvybę, į amžinąjį gyvenimą. Čia gydytojas kartais gali dar lengviau ir geriau pagelbėti, negu kunigas. Tačiau jis turi pasirūpinti, kad būtų pašauktas ir kunigas, kuris suteiks ligoniui paskutinius sakramentus ir priruoš jį paskutiniams šios žemiškos kelionės žingsniams, nuo kurių gali priklausyti visa jo amžinybė.

BIOTECHNINIAI ASPEKTAI ERDVĖS IR PRAKTIKOS MEDICINOJE

Pranešimas skaitytas jungtiniame Kalifornijos Lietuvių Gydytojų ir Inžinierių-Architektų draugijų susirinkime spalį 18 d. 1969 m.

Inž. M. Šabanas M.S.

University of California,
Berkeley, Richmond Field Station

Mečys Šabanas, mechanikos inžinierius, pradėjo studijuoti Vytauto Didžiojo Universitete, atvykęs į Ameriką studijavo Illinois Institute of Technology, ir 1957 metais įgijo magistro laipsnį. Iki 1960 m. dirbo IIT Research Institute, kuriame vadovavo įvairiems tyrimų projektams. Nuo 1960 m. inž. Šabanas dirba University of California, Berkeley, sveikatos ir higienos-kanalizacijos inžinerijos skyriuje (Public Health and Sanitary Engineering Department, College of Engineering), prie projektų surištų su vandens teršimo, industriinių ir municipalinių atmatų sunaudojimo problemomis. Pagelbsti Ph. D. kandidatams daryti eksperimentus reikalingus jų diplominiams darbams. Yra rašęs techninėje spaudoje apie aukštą temperatūrą uždarus, inžinerijos problemas, ryšiumi su pritaikymais medicinoje, gyvybės palaikymo erdvėje sistemas, dumblių auginimo metodus. Registruotas inžinierius California ir Illinois valstijos, U. S. Office of Civil Defense registruotas priešatominių slėptuvių analistas. M. Šabanas yra narys N. S. P. E., A. S. M. E., American Ordinance Association, Human Factors Society ir Institute of Environmental Sciences.

Red.

Kada žmogus turi dirbti palyginti mažoje uždarytoje patalpoje, kaip pavyzdžiui povandeniniame laive ar kokiam nors tyrimų uždare po vandeniu, arba erdvėje — jam pirmiausia turi būti suteikta: 1. Deguonis kvėpavimui, 2. Spaudimas, 3. Anglies dvideginis (turi būti išimtas iš kvėpuojamo oro), 4. Drėgmė (turi būti reguliuojama), 5. Temperatūra.

Tie visi išvardinti parametrai turi būti kontroliuojami gana siaurose ribose. Jeigu nors vienas iš jų nebus tinkamai kontroliuojamas, žmogus gali pasidaryti visiškai nedarbingas arba gali mirti.

Be visų tų išvardintų reikalavimų savaime aišku turi turėti maisto, vandens ir turi būti patenkinti higienos reikalavimai. Būnant ant žemės atvirame ore arba dideliuose palyginti kambariuose tie reikalavimai kaip ir nepastebimi.

Šių dienų povandeniniuose laivuose kurie išbūna po vandeniu mėnesiais, ta problema išsprendžiama palyginamai nesunkiai, kadangi jame yra pakankamai elektros jėgos, **veikia žemės traukos jėga**, ir patalpos nėra taip mažos.

Visai kitas reikalas atsitinka kada žmogus

turi dirbti ir vairuoti erdvių laivą uždarytas labai mažoje patalpoje, be žemės traukos jėgos ir erdvėje viešpataujant absoliutinei tuštumai, viską, kas reikalinga žmogaus egzistavimui, reikia pasiimti su savim.

Erdvių laivo konstrukcija reikalauja ko mažiausio svorio, jo išmieros ir kontūrai turi atitikti balistiniams ir raketos jėgos reikalavimams.

Dėl tų priežasčių, pavyzdžiui, higienos reikalavimų patenkinimas nėra gerai sukonstruotas dar ir dabar. Aišku užtenka trumpos kelionės, bet ilgoms erdvių kelionėms dabartinė sistema turės būti perdaryta. Problemos susidaro stingant žemės traukos jėgos ir patalpos ankštumo.

Kada buvo pradėta vartoti didelio greičio orlaiviai, ir kada pradėjo skristi į erdves, pasirodė kad žmogus yra pats silpniausias tarp visų tų mašinų.

Reikėjo nustatyti kokius greitėjimų smūgius, virpėjimus ir užesius žmogaus kūnas gali pakelti ir išlikti nesužalotas. Reikėjo ištobulinti instrumentus ir elektrines priesakas kurios būna priklijuojamos prie kūno kad galima būtų sekti

kvėpavimą, pulsą, temperatūrą ir bevieliu būdu perduoti sekėjams ant žemės kurie nustato lakūno fizinį stovį.

Tam buvo būtina išrasti naujas medžiagas kurias odos paviršius galėtų toleruoti ilgą laiką ir labai daug tyrimų laboratorijose ir bandymų specialiose patalpose turėjo būti atlikta. Tuos bandymus turėjo daryti prityrę medicinos gydytojai, biologai, fiziologai ir visų rūšių inžinieriai.

Reikia pridurti, kad visi tie specialistai turėjo pramokti po truputį viens kito specialybės arba terminologijos, nors ir paviršutiniškai, bet užtenkamai kad galėtų viens su kitu susikalbėti. Tokiu būdu per eilę metų dirbdami bandrą darbą, prasimokė daug tos rūšies darbuotojų, išsivystė taip sakant nauji profesionalai. Tos rūšies darbuotojai šiandien daug padeda chirurgams, gydytojams, ligoninėms ir bendrai ligos ištiktiems žmonėms.

Yra sakoma, kad per antrą pasaulinį karą technologija pasistūmėjo į priekį labai smarkiai: išsivystė sprausminiai lėktuvai, radaras, televizija ir kiti, o per erdvių tyrimo laikotarpį išsivystė įvairios medžiagos, liliputinės elektronikos sistemos, gamybos metodai ir biotechnika.

Daug žmonių, įskaitant ir kai kuriuos sociologus, sako: kodėl valdžia leidžia pinigus erdvių tyrimams? Geriau būtų aprūpinti tais pinigais visus Amerikos žmones namais, automobiliais ir kitomis gerybėmis. Toks, aprūpinimas, tačiau nereikalauja visų rūšių specialistų; specialistai išnyktų nes neturėtų progos tobulintis ir grįžtų technologijos stagnacija. Tuo tarpu kitos šalys vystytų toliau technologiją ir specialistus visose srityse, įskaitant ir ginklus.

Galima įsivaizduoti, pavyzdžiui, kad užjūrio kaimynas turi erdvių stotį skriejančią virš Amerikos teritorijos kas 80 minučių, ir gali iš jos paleisti bombas kada tik nori, o Amerika to neturi, tada jau tas kaimynas įsakinės ką daryti ir ko nedaryti.

Per daug gerai aprūpinti žmonės pradeda gesti — tingėti. Apie 20 civilizacijų žuvo nuo supuvimo viduje.

Po karo Amerika pradėjo gaminti įvairias gėrybes ir tik kai jau rusai lipo ant kulnų su sputnikais, tai ir amerikoniai pradėjo dirbti toje srityje. Ypač didelį šuolį į priekį rusai padarė kaip pirmieji išmoko pagaminti didelės jėgos raketas.

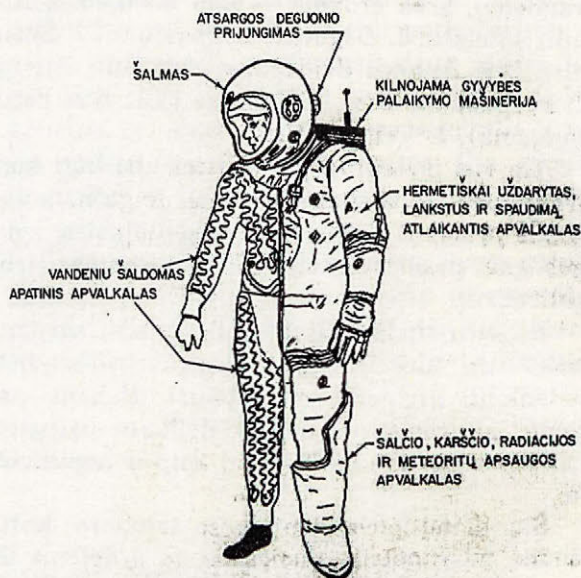
Amerikiečiai tik neseniai pasigamino Saturn

5 raketą, kuri gali pakelti nuo žemės 6 milijonų svarų svorį, ir išvysto 7 milijono svarų stūmimo jėgą. Yra planuojama raketa, vadinama NOVA, kuri turės stūmimo jėgą 12 milijonų svarų.

Kadangi Amerika neturėjo pradžioje didelių raketų, o jų išvystymas užima ilgą laiką, tai jie turėjo kaip nors sukombinuoti žmogaus skridimą į erdves padarant erdvėlaivį mažesnio svorio.

Yra žinoma kad rusai jų erdvėlaivyje vartoja kvėpuojamą orą to pačio spaudimo ir sudėties kaip žemėj, tai yra apie 21 procentas deguonies ir likusis 79 procentas azoto. Amerikiečiai to negalėjo padaryti, nes erdvėlaivis būtų buvęs per sunkus toms raketoms kurias jie tuo laiku turėjo, dėl to reikėjo vartoti gryną deguonį be priemaišų maždaug vieno trečdaliao atmosferinio spaudimo. Žinoma, grynas deguonis pavojingas, lengvai užsidega, ir nežiūrint apsaugos priemonių trys Amerikos astronautai sudegė dėl technikų neapsižiūrėjimo ir kontrolierių kaltės.

Pradžioje neturėta jokių žinių kaip ilgai žmogus gali kvėpuoti gryną deguonį ir kokiose spaudimo ribose. Atrodo, kad trumpą laiką iki dvejų savaičių nėra kenksminga. Bet ilgomis kelionėms erdvėse Amerika taip pat naudos at-

I PAVEIKSLAS. APSAUGOS APVALKALAS IR KILNOJAMA GYVYBES PALAIKYMO MASINERIJA

mosferinio spaudimo maišytą orą, kadangi žmogus yra tam gimęs ir jam tai sveika.

Kaipo extra apsauga nuo beorės erdvės astronautai erdvėlaivyje būna dar apsivilkę tokį apvalkalą, kuris palaikytų deguonies spaudimą ir tuo atveju jei, dėl kokios nors priežasties erdvėlaivis prakiurtu. Ilgesniuose skridimuose astronautai tuos rūbus dalinai arba ir visiškai nusiima.

Pirmame paveiksle yra schematiškai parodytos rūbų detalės, vartojamos astronautų, kada jie išlipa ant mėnulio. Tie rūbai susideda iš trijų skirtingų apvalkalų. Pirmas iš jų, taip vadinamas apatinis, susideda iš plastikinių vamzdelių pritvirtintų prie medžiaginio tinklo. Tais vamzdeliais cirkuliuoja vanduo ir jie liečia odos paviršių. Juose bėgantis vanduo apšyla nuo metabolinės kūno šilumos. Kada tas bėgantis vanduo pasiekia šaldymo prietaisą, jis atšaldoma iki reikiamos temperatūros ir po to vėl grįžta į apvalkalą. Visas vamzdelio ilgumas yra maždaug 300 pėdų. Kad sumažinti pumpavimo jėgą, tas vamzdelis yra išdalintas į 40 lygiagrečių kilpų su atskirais vandens įtekėjimo ir ištekėjimo galais. To apvalkalo dydis būna pritaikytas kiekvienam astronautui atskirai, pagal ūgį ir visas kitas išmieras. Vamzdelių išdėstymas yra taip

Paveikslas Nr. 2. — Pirmasis modelis kilnojamos gyvybės palaikymo mašinerijos ir apvalkalo.

sutvarkytas, kad jų daugiausia tenka toms vietoms kur daugiausia raumenų. Kitaip tariant daugiau šaldymo (tuo pačiu daugiau vamzdelių) tose kūno vietose, kur daugiausia pasigamina metabolinės šilumos. Praktiškai buvo patirta, kad astronautas geriausiai jaučiasi jei periferinės kūno dalys, tai yra rankų ir kojų raumenys, yra daugiau atšaldomi. Rankų pirštai su delnais, kojų pirštai su letenomis, nepagamina daug šilumos ir todėl yra pakankamai atšaldomi kraujo cirkuliacijos. Skaitoma, kad tose kūno dalyse nereikia jokio dirbtino šaldymo.

Šitas šaldymo būdas skaitomas pačiu geriausiu iki šiol. Jį išvystė Anglų Karališkos Aviacijos įstaiga, o amerikiečiai pritaikė erdvių keliautojams. Ankstesniuose erdvių skridimuose kaip Mercury ir Gemini to šaldymo būdo neturėjo ir astronautai daug blogiau jausdavosi.

Antras apvalkalas yra pagamintas iš specialių medžiagų ir yra vadinamas spaudimo kostiumu. Tas kostiumas turi būti hermetiškai uždaromas, turi išlaikyti 3.7 svarų į kvadratinį colį absoliutinį deguonies spaudimą ir turi būti lankstus. Kaip žinoma, atmosferinis spaudimas prie jūros lygio yra 14.7 svarų. Deguonies dalinis spaudimas tame pačiame lygyje yra maždaug 3.5 svarų. Iš to matosi, kad inžinieriai ir gydytojai turėjo daryti daug bandymų, kol padarė galutinį sprendimą ir nutarė vartoti gryną deguonį tokio spaudimo. Kuo mažesnis spaudimas, tuo apvalkalas lengvesnis ir paprastesnis.

Trečias apvalkalas yra padarytas iš lankščios izoliacinės medžiagos ir apsaugoja astronautą mėnulio paviršiuje nuo šalčio, karščio, radiacijos ir meteoritų bombardavimo. Tą apvalką astronautai užsideda tiksliai eidami ant mėnulio paviršiaus. Mėnulio paviršiaus temperatūra svyruoja tarp minus 250 ir plus 250 Farenheito.

Deguonies atsarga, elektros motorai kurie pumpuoja vandenį ir deguonį, litijaus hidroksidas kuris išvalo deguonį nuo anglies dvideginio, šaldytuvas ir kitos reikalingos dalys yra patalpintos dėžėje kuri atrodo kaip kuprinė. Antrame paveiksle yra fotografija ankstyvesnio modelio apvalkalo ir „kuprinės“.

Visos tos kilnojamos gyvybės palaikymo sistemos svoris yra gana lengvai pakeliamas. Ant mėnulio, kur traukos jėga yra tik vienas šeštadalis žemės traukos jėgos, viskas yra šešius kartus lengvesnio svorio negu ant žemės.

Toje kuprinėje taip pat yra patalpinti radio siųstuvai ir priimtuvai. Temperatūra, deguonies atsarga, širdies pulso dažnumas, dvėpavimas ir kiti svarbūs rodikliai būna tam tikrų elektroninių sensorių sekami, užrašomi ir bevieliu būdu siunčiami gydytojams ant žemės, kurie seka astronauto fizinį stovį, ir kitiems instruktoriams, kurie reguliuoja skridimą, darbą ir poilsį.

Po paskutinės Apollo kelionės į mėnulį, vyriausias astronautų gydytojas papasakojo apie bendrą astronautų sveikatos stovį ir gyvybės išlaikymo mašinerijos trūkumus, kurie turi būti pašalinti ateityje.

Kada mėnulio laivas „Eagle“ nusileido ant mėnulio paviršiaus, astronautams buvo atėjęs laikas miegoti, bet jie negalėjo užmigti dėl pompos ir ventiliatoriaus užesio. Žmėj tas užesys buvo kaip ir negirdimas. Juos taip pat pradėjo kirsti šaltis, kadangi nebebuvo galima sukontroliuoti temperatūrą.

Apollo erdvėlaiviuose 9 ir 11 išsivystė nemalonūs kvapas. Iš kur tas kvapas atėjo ir kokios jo pasekmės — dar ir dabar niekas negali išaiškinti.

Buvimas besvorėje padėtyje ilgesnį laiką sudaro daug nepatogumų. Astronautai negali gerai valgyti. Pirmoje eilėje džiovintas valgis nėra įprastas astronautams ir, be to, sudaro daug darbo jo paruošimas, o oro burbulai vandenyje trukdo valgio paruošimą. Gėrimas tokio vandens apsargina astronautus ir beveik visi astronautai nustoja svorio kelionės metu. Higienos reikalų atlikimo priemonės turi būti būtinai pagerintos.

Per paskutinius skridimus buvo nustatyta, kad miegojimo laikas būtų tas pats visiems įprastu ant žemės laiku.

Apollo 7, 8, 10 ir 11 erdvėlaivių skridimų metu buvo užregistruota 19 susirgimų tarp penkiolikos astronautų. Tai perdaug!

Gydytojai reikalauja, kad elektroniniai sensoriai, kurie registruoja širdies pulso dažnumą, turėtų būti taip padaryti, kad pulso padažnėjimą nuo darbo arba nuo judesių galima būtų atskirti nuo padažnėjimo dėl susijaudinimo.

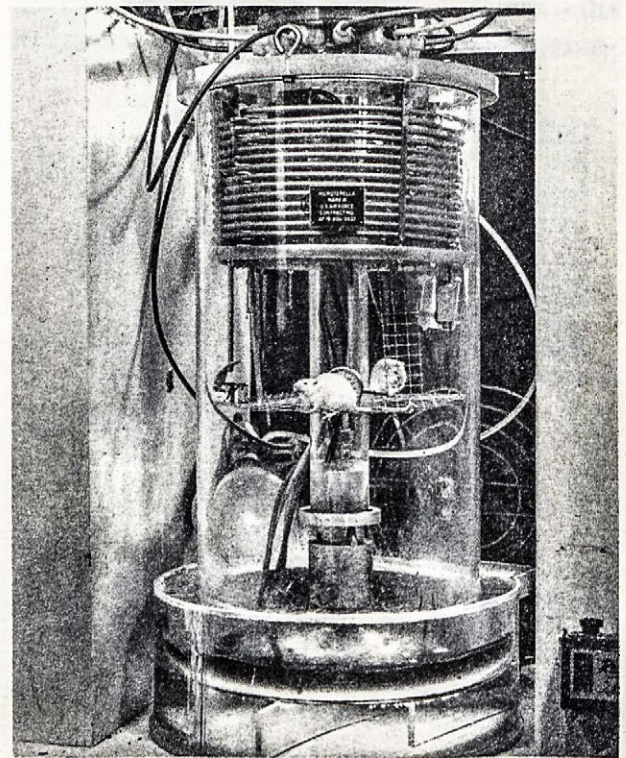
Viso to aukščiau aprašyto darbo rezultatai yra tie, kad žmogus nuskrido į mėnulį ir su kroviniu sugrįžo atgal. Tas galima buvo pasiekti tik glaudžiu bendradarbiavimu medikų, inžinierių, chemikų ir daug kitų specialybių.

Šiandien jau yra daugelis universitetų, kurie turi mokslo programą tokių specialistų pa-

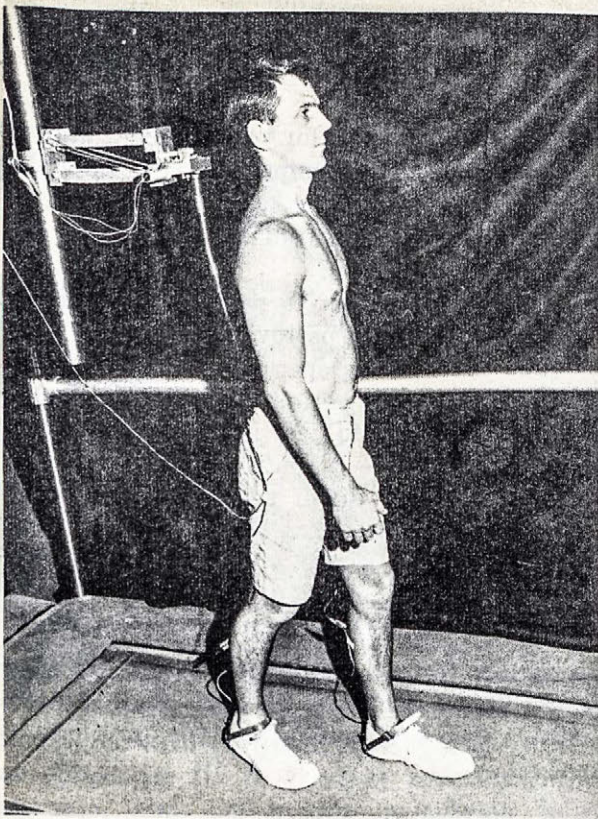
ruošimui. Galima net sutikti tokių ambicingų žmonių, kurie yra išgiję po dvi specialybes. Žinau vieną pilnateisį medicinos gydytoją, kuris jau keletą metų atgal gavo magistro laipsnį elektronikoje. Taip pat vienas pažįstamas mechanikos inžinierius (B. S.) neseniai baigė medicinos mokyklą ir jau atliko internship.

Erdvių kelionėms ir tyrinėjimams lėšų sumažinimas nereiškia, kad tas darbas kada nors visiškai nutruks. Dabartiniu laiku daugiau planuojama negu dirbama. Yra planuojama erdvių stotis ir skridimai į kitas planetas. Tas reiškia, kad ateityje astronautai turės gyventi erdvėje keletą mėnesių ir, gal būt, keletą metų. Gyvybės palaikymo mašinerija turės būti suprojektuota toms kelionėms.

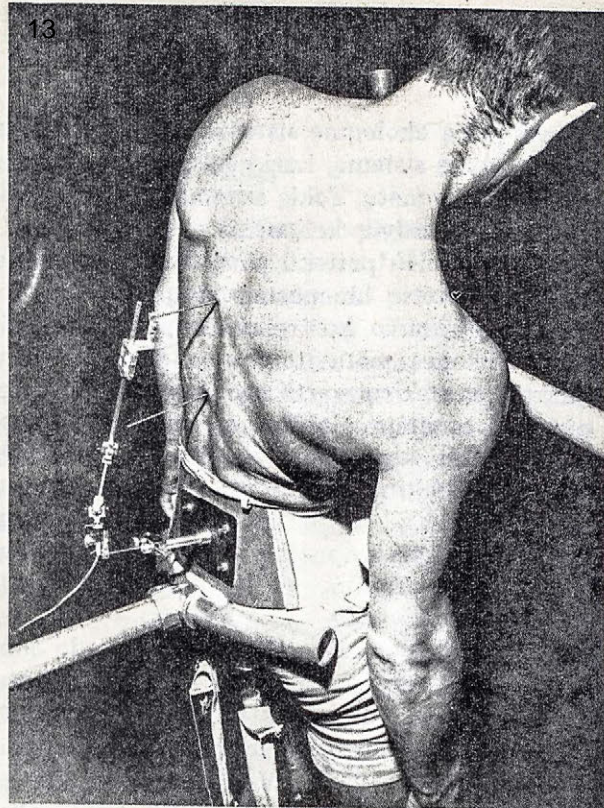
Jau dabar daug yra dirbama gyvybei palaikyti sistemoms surasti, kurios galėtų tęstis mėnesiais ir metais. Mūsų laboratorijoje yra dirbama su biologine sistema, kurioje deguonis yra gaminamas fotosintetiniu būdu, sunaudojant anglies dvideginį ir žmogaus išmatas fotosintezei propaguoti. Kadangi dumbliai (algae) yra labai patogūs auginti laboratorijoje ir lengva daryti visokius praktiškus eksperimentus, todėl juos ir vartojame.

Paveikslas Nr. 3. — Dumplių ir bakterijinės gyvybės palaikymo mašinerija.

Paveikslas Nr. 4. — Subjektas eina ant begalinio diržo ir tuo pačiu metu pritaismas matuoja stuburkaulio pasisukimus.

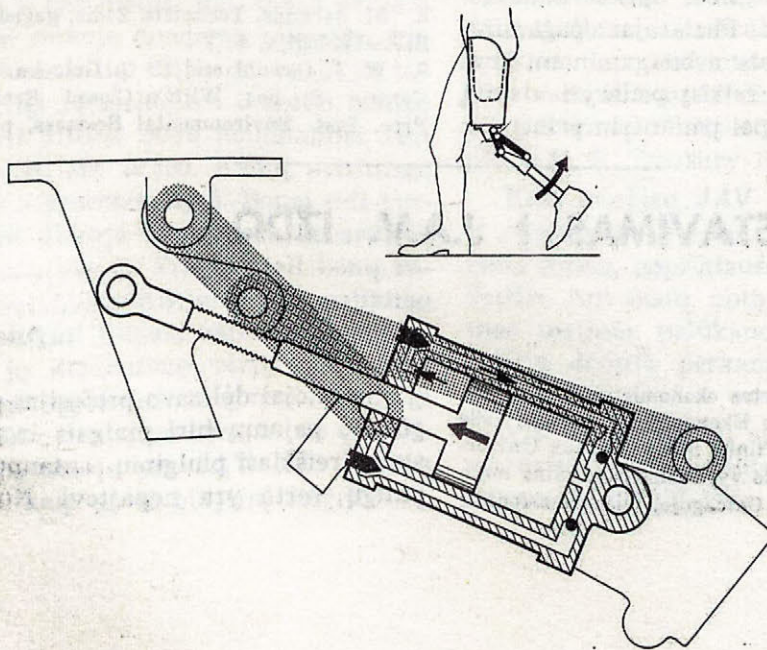

Paveikslas Nr. 5. — Galimi nugarkaulio pasisukimai matuojami ant sėdinčio subjekto.

Trečiame paveiksle yra fotografija patalpos, kur dvi peliukės gyvena toje dirbtinoje atmosferoje. Indas yra padarytas iš permatomos plastikinės medžiagos ir yra hermetiškai uždarytas. Peliukės gali laisvai judėti ir laiptuoti. Daugiausia jos būna ant tinklinių grindų. Apačioje yra dumblių ir vandens mišinys. Peliukių išmatos per tinklą krinta tiesiai į tą mišinį. Išmatos, patekusios į dumblių mišinį, aerobinių bakterijų

suskaldomos į anglies dvideginį, amonią ir kitas sudėtines dalis. Visos tos medžiagos kartu su peliukių iškvėptu CO₂ yra paimamos dumblių mišinio. Pridedant šviesą prie to viso proceso, dumbliai smarkiai auga (celės dauginasi) ir gamina deguonį. Kiekvienas gramas užaugusio dumblio pagamina 1.6 gramus deguonies. Vanduo gėrimui susikondensuoja ant šaldomųjų vamzdelių. Šio prietaiso tikslas yra išmokti pa-

Paveikslas Nr. 6. — Kelio protezo konstrukcija.

daryti pilną ekologinę sistemą mažoje formoje, tai yra tokią sistemą, kuri egzistuoja ant žemės per bilijonus metų. Tokią sistemą norima pritaikyti ilgomis erdvių kelionėms.

Dar norėčiau patiekti porą darbų pavyzdžių iš universiteto bio-mechanikos laboratorijos. Vienas iš jų buvo, kur reikėjo suprojektuoti visas priemones matavimui gyvo žmogaus stuburkaulio atskirų vertebrae pasisukimo kampui horizontalėje plokštumoje. Tie matavimai buvo atlikti septyniems jauniems vyrams sėdimose ir lenkimose padėtyse ir einant ant judomo diržo. Kadangi mūsų pasikalbėjimas daugiausia liečia techninę dalį to darbo, bet ne mediciniškus rezultatus, užteks dviejų fotografijų to pavaizdavimui.

Ketvirtas ir penktas paveikslai parodo subjektus ir matavimo priemones kurios buvo suprojektuotos tiksliai matavimui. Berods pirmą kartą tos rūšies matavimai buvo daromi privertinant plieno vielas prie vertebrae, vietoje, kad išmatuoti iš X-ray fotografijų, kaip anksčiau buvo daroma.

Toje pačioje laboratorijoje buvo sukonstruotas ir išstobulintas protezas virš kelio amputuotiems ligoniams. Šeštame paveiksle yra parodyta to protezo konstrukcija ir funkcijos principas.

Aš čia paminėjau techniškus darbus ir projektus, kuriuose daugiau ar mažiau man pačiam teko dirbti kartu su biologais ir medicinos gydytojais. Ateityje šios profesijos bus priverstos dar daugiau suartėti bendram darbui. Vieniems ir antriems tarpusavy bendraujant visuomenė turės iš to naudoti: pagerės tiek diagnostinės priemonės, tiek gydymo būdai ligoninėse ir praktikoje. Taip ateina „fiber optics“ endoskopijos ir dirbtinė širdis. Pastarajai pagaminti dirbama trimis metodais arba gaminami trys modeliai. Apie tai gal reiktų padaryti atskirą pranešimą. Tikrai trumpai paminėsiu principus:

Vienas iš tų modelių turėtų padėti sunegalavusiai širdžiai pumpuoti kraują **tam tikrą laiką**, kol širdis pasveiks. Šis modelis turi būti prijungiamas darbui be pagrindinės chirurginės operacijos.

Antras modelis turėtų padėti silpnai širdžiai pumpuoti kraują pastoviai ir kad jį būtų galima įsiūti į kūną operacijos keliu ir palikti. **Trečias** modelis perimtų visą kraujo pumpavimą ir pakeistų jau nebesuremontuojamą žmogaus širdį — tai būtų dirbtinė širdis.

Tai yra labai dideli reikalavimai. Juk 175 svarų žmogaus širdis sveria maždaug tris ketvirtadalius svario, o dabar pagaminta širdis sveria apie 11 svarų, tai yra širdis ir variklis. (apie 10 svarų užima vien variklis).

Matosi, kad dar praeis daug laiko, kol pagamins pompą panašią į žmogaus širdį, jau nekalbant apie svetimkūnių atmetamumo problemą.

BIBLIOGRAFIJA

1. W. C. Kincaide, Manager, Apollo Life Support Systems office. Mechanical Engineering Journal, November 1965, p. 49, "Space Suit for the Moon".
2. Aviation Week and Space Technology, January 20, 1969, p. 74, "Soviets Gain New Data on Closed Ecology".
3. J. F. Lowe, European Editor, Design News, November 23, 1969. Editorial "Aerospace Fallout Drifts to Europe".
4. M. Šabanas and G. Porter. "Volunteers Get Stuck for Spinal-Motion Research" pp. 30-32, Machine Design, October 12, 1967.
5. G. Shelaf, M. Šabanas, and W. J. Oswald, U. S. Berkeley. "An Improved Algal Reactor for Photosynthetic Life Support Systems", p. 1 Institute of Environmental Sciences Proceedings, 1968.
6. M. Šabanas, Technikos Žodis, gegužis-birželis, 1968, Biotechnologija, p. 2.
7. W. J. Oswald and C. G. Golueke. "Environmental Control Studies With a Closed Ecological System, Proc. Inst. Environmental Sciences, pp. 183-91, 1962.

PINIGŲ INVESTAVIMAS Į J.A.V. IŽDO OBLIGACIJAS

Adolfas Baliūnas

Adolfas Baliūnas, diplomuotas ekonomistas, baigęs Vytauto Didžiojo Universiteto Ekonomijos fakultetą 1934 metais. Lietuvai atgavus Vilnių, buvo Vilniaus Universiteto Ekonomijos Fakulteto vyr. asistentas. Šiuo metu yra Metropolitan Banko Chicagoje, vice-prezidentas.

Gydytojai dėl savo profesijos pobūdžio daugiausia pajamų turi pinigais ir jų turto prieauglis reiškiasi piniginių santaupų augimu. Bet pinigų vertė yra nepastovi. Nuo 1959 metų

dolerio perkamoji galia nukrito 18%. Todėl norint išlaikyti piniginių santaupų vertę tenka pinigus investuoti į tokias vertybes, kurių kainos kyla kartu su pinigų infliacija arba pirkti paskolų lakštus, kurių mokamas procentas padengia piniginio vieneto perkamosios galios mažėjimą.

Pirmu atveju labai populiarius yra *privatų bendrovių akcijų pirkimas arba investavimas į tarpusavio fondus (Mutual Funds)* bei įsigijimas nekilnojamojo turto. Bet visa tai surišta su rizika. Kai akcijų kainos biržoje kyla gaunamas pelnas, bet kainoms krentant galima turėti nuostolių.

Norint išvengti akcijų kainų svyravimų rizikos ir kartu apsaugoti piniginių santaupų vertę daugelis žmonių ir finansinių institucijų investuoja savo pinigines santaupas į *JAV Iždo obligacijas* (U. S. Treasury securities). Pastaruoju laiku dėl kredito suvaržymų labai pakilo ant iždo obligacijų mokamas procentas, kuris pasiekė rekordinį $8\frac{1}{4}\%$. Pinigų rinkoje yra trijų rūšių JAV Iždo obligacijos: bondai, notos ir pasižadėjimai.

U. S. Treasury Bonds

JAV Iždo bonai yra ilgatermininiai federalinės valdžios paskolų lakštai, išleidžiami netrumpesniai, kaip penkerių metų laikui. Šiuo metu rinkoje galima pirkti bonų, kurių terminai baigiasi tarp 1970 ligi 1998 metų. Ant bonų mokamas procentas nevienodas, priklauso nuo bonų išleidimo laiko ir svyruoja nuo $2\frac{1}{2}\%$ ligi $4\frac{1}{4}\%$. Įstatymas neleidžia ant bonų mokėti daugiau, kaip $4\frac{1}{4}\%$ per metus. Bet dabar perkant bonus laisvoje rinkoje duodama nuolaida, kuri pakelia palūkanas ligi $6\frac{3}{4}\%$ ir net $7\frac{1}{8}\%$ jei bonai išlaikomi ligi jų mokėjimo termino. Kitaip tariant, pvz. už \$10,000 bonų nominalinės vertės tenka mokėti tik \$9,890. Kainų skirtumas pakelia faktišką procentų dydį. Bonai esti vardiniai, išrašomi pirkėjo vardu arba bevardžiai, apmokami pristatytojui. Yra speciali bonų rūšis, kurie, savininkui mirus, priimami palikimo mokesčiui apmokėti tuojau, nelaukiant jų termino, pagal jų nominalinę vertę. Šie bonai kartais gali sutaupyti mokesčių mokėtojui ligi 30%. Mažiausia nominalinė bonų vertė \$10,000. Šiuo metu apyvartoje yra JAV Iždo išleisčių bonų daugiau, kaip už 50 bilijonų dolerių.

"U. S. Treasury Notes"

Trumpesniai laikui, neilgiau kaip penkeriems metams, išleidžiami JAV Iždo lakštai yra notos. Ant notų mokamas procentas įstatymo nėra apribotas ir, kaip anksčiau minėta, išdas yra išleidęs notų ant kurių mokama $8\frac{1}{8}\%$ ir $8\frac{1}{4}\%$ per metus. Tiesa, perkant šiuos aukštais procentais mokamas notas laisvoje rinkoje dabar tenka primokėti premiją, kuri sumažina faktiškai gaunamas palūkanas ligi $7-7\frac{1}{4}\%$. Bendrai, šiuo metu beveik visos JAV Iždo notos duoda daugiau, kaip 7% palūkanų. Notos taip pat gali būti vardinės ir bevardės. Ant vardinųjų notų išdas kas 6 mėnesiai atsiunčia notų savininkui priklausančių palūkanų čekį. Bevardžių notų savininkai kas 6 mėnesius atkerpa kuponus, kurie gali būti iškeisti bet kuriame banke. Notos taip pat parduodamos nemažesnės vertės, kaip \$10,000. Apyvartoje yra notų daugiau, kaip už 100 bilijonų dolerių.

"Treasury Bills"

JAV Iždas kiekvieną mėnesį iš varžytinių parduoda trumpalaikius (neilgesnio termino, kaip 12 mėnesių) pasižadėjimus, vadinamus Treasury Bills. Tie pasižadėjimai yra bevardžiai ir ant jų nemokamas procentas. Tačiau perkant iš varžytinių arba vėliau laisvoje rinkoje yra duodama nuolaida nuo jų nominalinės vertės. Kainų skirtumas sudaro pelną, kuris išreiškiamas metiniais procentais. Iždo pasižadėjimai labai plačiai naudojami trumpam pinigų investavimui, k. t. kelioms dienoms, savaitei ar mėnesiui. Iždo pasižadėjimų kainos kasdien skelbiamos laikraščiuose ir jų kainų svyravimai, paprastai, nusako pinigų rinkos stovį. Šiuo metu iždo pasižadėjimai duoda $6\frac{1}{2}\%$ metinių palūkanų. Mažiausia suma už kurią galima pirkti U. S. Treasury Bills yra \$10,000.

Kaip minėjau, *JAV Iždo obligacijos yra pati saugiausia be jokios rizikos pinigų investavimo forma*, nepriklausomai nuo pinigų sumos dydžio. Ant bonų, notų ir pasižadėjimų mokamos metinės palūkanos su kaupu padengia galima dolerio perkamosios galios mažėjimą dėl infliacijos.

Visi, kurie nenori spekuliuoti akcijų kainų svyravimais, savo pinigines santaupas saugiai investuoja į JAV Iždo obligacijas.

LENGVATOS GYDYTOJAMS ĮSIKORPORUOJANT

Albinas Kurkulis

Albinas Kurkulis baigė gimnaziją Vokietijoje ir Universitetą Rochester, N.Y. kur studijavo komercinius ir ekonominius mokslus. A. Kurkulis dabar dirba kaip investavimų arba akcijų brokeris su Glove Forgan Staots, Inc. Chicagoje. Illinois lietuviams gydytojams inkorporavimo klausimais yra davęs keletą paskaitų.

Po ilgos kovos dėl profesionalų įsikorporavimo, 1969 m. rudenį Federalinė Mokesčių Įstaiga (Internal Revenue Service) nutraukė visas bylas. Netrukus Senato Finansų Komitetas dar siūlė Senatui sumažinti lengvatas profesinėms korporacijoms. Šis pasiūlymas Senate buvo atmestas. Taigi, atrodo, kad profesionalų korporacijos bus pripažintos pilnomis teisėmis, kaip ir kitos korporacijos mokesčių reikalais.

Gydytojai gali naudotis korporacinė organizacijos forma, per kurią galima gauti įvairių ir gerų lengvatų.

Pirma — lengvatos duodamos sumažinti mokesčius naudojant kelis korporacinius planus.

Antra — ribota atsakomybė ir lengvas įstojimas bei išstojimas iš korporacijos grupės, tai yra geros lengvatos profesionalams.

Bet svarbiausia yra, kad yra galimybės sumažinti kaip galima daugiau aukštų valdžios mokesčių mokėjimą. Tad gydytojai naudodami įvairių mokesčių lengvatas, gali sutaupyti per metus virš 10.000 dolerių. Dabar paanalizuosime pagrindines lengvatas gaunamas per korporaciją.

PENSIJŲ IR PELNO PASIDALINIMO PLANAS

Pensijų ir pelno pasidalinimo planai leidžia pasirinkti sumą, kurią norima atidėti į pensijų fondą. Pinigai įdėti į pensijų fondą yra tiesioginiai nurašomi nuo korporacijos mokesčių ir nėra skaitomi kaip mokesstinės pajamos. Prileidžiant, kad esate 50% mokesčių kategorijoje, tad pati valdžia apmoka pusę sumos įdėtos į fondą. Įnešti pinigai į fondą gali būti investuoti įvairiai, ar tai būtų akcijos, paskolos lakštai, ar nekilnojamas turtas. Pajamos realizuotos per investavimus, ar tai būtų dividendai, palūkanos, trumpo arba ilgo laiko kapitalinis augimas (capital gains), nėra reikalaujami metinių mo-

kesčių mokėjimo tol, kol nusprendžiama pasitraukti į pensiją arba apleisti korporaciją.

Pasitraukus į pensiją ir išėmus pinigus, pagal esamus įstatymus, iš karto reikės mokėti už dalį išimtų pinigų kapitalo padidėjimo mokesčius (capital gains). Likusioji suma laikoma reguliarinėmis pajamomis. Gi išimant iš fondo periodiniai tam tikromis sumomis, reikia mokėti normalius mokesčius.

Nemokant mokesčių už pensijos fondo augimą, kapitalas auga greičiau. Pavyzdžiui, jeigu įdėsite 3000 dolerių 9% metiniam augimui (istorinis akcijų rinkos augimas), turėsite šiuos duomenis:

Periodas po	Grynas įdėjimas		Fondo vertė
	Įdėta suma į fondą	(50% mokesčių kateg.)	
5 metų	15.000	7.500	17.955
10 metų	30.000	15.000	45.579
20 metų	60.000	30.000	153.480
30 metų	90.000	45.000	408.900

Kadangi kas metais įdėti 3.000 dolerių yra nurašomi nuo mokesčių, grynas įdėjimas į pensijų fondą, atseit, tik yra 1.500 dolerių, jeigu esate 50% mokesčių kategorijoje. Tuo pačiu atžvilgiu per 20 metų užaugęs kapitalas — 153,480 yra produktas gryno investavimo 30.000 dolerių. Pavyzdyje naudojome 9% augimą, bet reikia pabrėžti, kad gerokas skaičius Amerikos prekybos ir pramonijų bendrovių per daugelį metų yra turėję dar didesnę augimą. Taip pat geresnės kokybės savitarpiniai fondai, profesionalų tvarkomi, per ilgą laiką yra įrodę, kad yra galimybė 12% augimo ir daugiau.

Į pensijų ir pelno pasidalinimo fondus leista įnešti iki 25% nuo metinių pajamų. Tam tikrais atvejais ši suma gali būti dar didesnė.

Galima pasirinkti pensijų ar pelno pasidalinimo planus. Tačiau daugumas profesionalų pasirenka abu planus.

Pelno pasidalinimo planas yra lankstesnis įvairiais atžvilgiais. Pagal jį galima kas metai didinti arba mažinti investuojamą procentą (maksimumas 15% nuo pajamų).

Turint daugiau kaip 2 asmenis korporacijoj, galima įvesti planą, pagal kurį, tarnautojui išdirbus tam tikrą metų skaičių, jis galėtų gauti visą jam atidėtą fondo sumą. Tarnautojui pasitraukus iš darbo prieš fondo terminą, savo teises fonde pilnai ar dalinai praranda ir neišimta jo dalis padalinama likusiems. Gydytojai normaliai turi žymiai didesnes sumas fonde, todėl procentualiai daugiau gauna iš to tarnautojo prarastos sumos. Šios rūšies įplaukos į gydytojų fondus yra nemažos, ypač kada tarnautojų pasikeitimas yra dažnas.

Mirties atvejais išimant pinigus iš fondo ir, jeigu iš anksto yra nurodyti paveldėtojai, tai tuo atveju nereikia mokėti turto mokesčių.

ALGOS ATIDĖJIMAS. (Deferred compensations)

Algų atidėjimas yra plačiai naudojamas Amerikos prekybinėse bei pramonės korporacijose, duodant šią lengvatą aukštų pareigūnų atlyginimo planuose. Būdami 60% mokesčių kategorijoje, pavyzdžiui, šios lengvatos dėka, galite sutaupyti 300 dolerių nuo kiekvieno tūkstančio algos atidėtos išeinant į pensiją. Šis planas yra gana lankstus, nes yra galimybė gale metų atidėti nuo pajamų kas atlieka arba ką norite specialiai atimti nuo mokestinės algos.

DRAUDIMAI

Per korporaciją galima paimti planą, per kurį yra galimybė gauti sveikatos, vaistų bei odontologinių išlaidų draudimą sau ir savo šeimai. Tos išlaidos yra nurašomos nuo korporacijos mokesčių ir neskaitomos pajamomis. Rezultate išvengiate 3% limitaciją sveikatos išlaidų mokesčių mokėjime.

Korporacija gali nupirkti gydytojui iki 50.000 termininį gyvybės grupinį draudimą (mažesnių vienetų tarnautojams, taip pat nedarbingumo draudimą. Tos išlaidos taip pat yra pilnai nurašomos nuo mokesčių.

PALYGINIMAS LENGVATŲ KORPORACIJOS IR KEOGH PLANŲ

Nėra abejonės, kad korporacinės lengvatos, finansinės ar nefinansinės, viršija KEOGH plano lengvatas.

Tad palyginkime:

1. KEOGH planas leidžia nusirašyti iki 2.500 dol. į metus, gi korporantiniai planai net iki 25% ir kartais net daugiau.

2. Už dalį išimtų pinigų iš karto išėjus į pen-

siją per korporaciją mokate kapitalo augimo mokesčius, kurie yra mažesni už normalius. Gi iš KEOGH plano išimti pinigai reikalingi normalių mokesčių.

3. Pinigai įdėti į KEOGH fondą yra neliečiami iki pensijos, mirties arba nedarbingumo, nebent norint mokėti aukštus pabaudos mokesčių pinigus išėmus anksčiau. Gi iš korporacinio fondo, reikalui esant, galima paskolinti dar prieš išeinant į pensiją.

4. Visi pinigai įdėti į tarnautojo fondą per KEOGH planą priklauso tarnautojui. Korporacija turinti daugiau tarnautojų gali nutarti tarnautojams duoti, pav. po 10% už kiekvienus išdirbtus metus paliekant darbovietę. Prieš laiką išėjus nustota dalis tarnautojo fondo yra procentualiniai paskirstoma likusiems.

5. Mirties atveju, išėmus pinigus iš KEOGH fondo, reikia išmokėti turto (estate) mokesčius. Šių mokesčių nereikia mokėti turint korporacinį fondą.

6. KEOGH rubežiuoja investavimus į sa tarpinius fondus, valdžios paskolos lankštus, bankų taupymą ir draudimo įstaigų pensijas (annuities). Korporacijos planai be šių investavimų dar leidžia dėti pinigus į bet kokias akcijas ir net į nejudomo turto investavimus arba į investavimų kombinacijas.

7. Pas korporaciją tas pats asmuo gali būti fondo patikėtinu (trustee); KEOGH fondo patikėtiniai yra tik korporacijos, kaip pav. bankai.

MOKESČIŲ SUMAŽINIMO PAVYZDŽIAI

Sekančiam pavyzdyje imame domėn tipiską trijų profesioanlų organizaciją ir santaupas per korporaciją. Taip pat imam domėn laisvai parenkama pelno pasidalinimo planą, įskaitant socialinį draudimą iki 7.800 dolerių ir pensijos planą, į kurį įdedama 10% iš algos. Dar pridėdama 4 tarnautojams alga po 5000 kiekvienam arba 20.000 iš viso.

NEIŠIKORPORAVUS:	A	B	C
Pajamos prieš mokesčių mokėjimą	44.000	64.000	88.000
IŠLAIDOS:			
Mokesčiai	15.466	26.862	41.778
Sveikatos draudimai	1.000	1.000	1.000
Nedarbingumo draudimas	750	750	750
Pajamos	26.784	35.388	44.472

ĮSIKORPORAVUS:

Pajamos:	44.000	64.000	88.000
Išlaidos pensijos ir pelno pasidalinimo fondams:			
a. Gydytojų	8.123	12.123	16.923
b. Tarnautojų	1.333	1.333	1.333
Sveikatos draudimas	1.000	1.000	1.000
Nedarbingumo draudimas	750	750	750
Kitos išlaidos	600	600	600
Pajamos prieš mokesčių mokėjimą	32.194	50.194	67.394
Mokesčiai	9.590	18.875	28.881
Pajamos	23.604	31.319	38.513
Pinigai įdėti į gydytojų fondus	8.123	12.123	16.923
Pajamos įsikorporavus	31.727	43.442	55.426
Pajamos neįsikorporavus	26.784	35.388	44.472
Sutaupos per korporaciją	4.943	8.054	10.961

Iš šio pavyzdžio matyti, kad korporacinė organizacijos forma leidžia sutaupyti mokesčių sąskaiton bei naudotis kitomis lengvatomis.

Pinigai įnešti į fondą auga žymiai greičiau, nes už juos nemokami mokesčiai.

Norint paanalizuoti giliau apie įsikorporavimą, kas yra patartina, siūlytina susirūšti su kompetentingu investavimo arba akcijų brokeriu, kuris yra susipažinęs su šia sritimi. Jis normaliai turi keletą korporacijos advokatų, kurie šioj srity yra prityrę ir kompetentingi. Taip pat jie gali užangažuoti ir prityrusius korporacijos buhalterius.

Brokeris ne tik padėtų įsikorporuoti ir patarti investavimuose, bet taip pat jis derintų veiksmus idėjimo bendrovių.

Taigi, valdžiai nutraukus kovą prieš profesionalų įsikorporavimą, gydytojams yra duodamos geros sąlygos apeiti aukštus valdžios mokesčius. Per korporacijos pensijos ir pelno pasidalinimo planus galima nurašyti žymiai daugiau nuo mokesčių, negu per KEOGH planą. Nemokant mokesčių už fonde augantį įnašą, kapitalas greičiau auga. Išėjus į pensiją, ar pasitraukus iš korporacijos, išimtas kapitalas iš fondo reikalauja mažesnių mokesčių negu pas KEOGH planą. Kitos lengvatos gaunamos per Korporaciją, kaip draudimai ir nefinansinės lengvatos, taip pat turėtų būti vertingos gydytojams. Dėliai gerų sąlygų ir galimybių sutaupti daugiau per korporacinę organizaciją, lietuviams gydytojams verta į šį reikalą atkreipti daugiau dėmesio.

ŽVILGSNIS Į VETERINARINĘ MEDICINĄ

Algimantas Kurgonas D.V.M.

Algimantas J. Kurgonas, Vet. Med. gydytojas, Veterinarinės medicinos studijas pradėjo Kauno Veterinarinės Akademijoje 1941 m. 1949 m. baigė Hanoverio Veterinarinės Kolegiją. Tais pačiais metais atvyko į JAV. Specializavosi maisto technologijoje Amerikos Mėsos Institute, Ill. Technologijos Institute ir JAV Žemės ūkio departamento kursuose. Šiuo metu dirba J.A.V. Žemės ūkio Departamento, Visuomenės Apsaugos Skyriuje, Chicagoje.

Yra narys Amerikos Veterinarinės Medicinos Dr. jos, Am. Fed. Valdžios Vet. Med. gyd. A-jos, Ill. Vet. Med. D-jos, Pasaulio Vet. Maisto Higienos Draugijos ir Amer. Liet. Vet. Med. Gyd. Tremtyje Dr. jos. Šiuo metu yra šios Draugijos pirmininkas.

Lietuviai veterinarinės medicinos gydytojai išėivijoje, dirbti lietuvybei ir palaikyti tarpusavio santykiams, yra susijungę į **Lietuvių Veterinarinės Gydytojų Draugiją Tremtyje**. Šios draugijos nariai, išsiskirstę po visus kontinentus, yra išiterpę į jų gyvenamų šalių vet. med. profesiją, bet daugumos jų šaknys yra Kauno Veterinarinės Akademijoje, kuri yra lyg ir tęstinumas Medicinos ir Veterinarinės Mokyklos Gardine, įsteigtos 1777 metais ir buvusios vienos iš pirmųjų tos srities mokyklų Europoje.

Lietuviai vet. med. gydytojai JAV yra įsi-
junge į šios šalies vet. med. profesiją ir virte
jos integraline dalimi.

Tolimesnėje šio rašinio eigoje bandysiu pa-
žvelgti į JAV vet. med. profesijos padėtį, jos
darbus bei ateities perspektyvas.

Amerikos Veterinarinės Medicinos Drau-
gija (AVMA), kuriai priklauso dauguma iš
25,000 vet. med. gydytojų, reguliuoja morali-
nę visos profesijos kryptį. Ji sudaro komisijas
nustatyti mokslo programoms, akredituoti ligo-
ninėms, sekti etikos taisyklėms, santykiams su
šalies administracija ir su visu profesiniu pa-
sauliu.

Legaliają profesijos pusę reguliuoja civili-
nė ir veterinarinės medicinos teisė. Ši teisių
mokslo šaka daugeliu atveju yra pagrįsta vet.
med. mokslo žiniomis bei daviniais. Šios srities
įstatymais, daugiausia pavidale įvairių Kongre-
so aktų, yra pagrįsta gyvulių kilmės maisto
higienos įstatymai, gyvulių sveikatos pažymė-
jimai, pirkimo-pardavimo sutartys, gyvulių
veislių klasifikacija ir registracija, kovos su
apkrečiamomis ligomis, tarptautinio gyvulių
judėjimo, gyvulių globos įstatymai ir t.t.

Kiek sustosiu prie gyvulių globos įstatymų.
Šie įstatymai liečia humanišką gyvulių sker-
dimą maistui, laboratorinių gyvulių apsaugą,
darbinių gyvulių užlaikymą, benamių gyvulių
prieglaudą, lenktyninių arklių ir lenktyninių
šunų apsaugą ir t.t.

JAV Veterinarinės medicinos mokslai yra
mokomi 18-je universitetų. Tolimesnėje moks-
lo specialybių srityje yra sekančios „kolegijos“
vet. chirurgijos, vet. patologijos, vet. mikrobi-
ologijos, laboratorijos gyvulių medicinos, vet.
toksikologijos, vet. radiologijos ir vet. visuo-
menės sveikatos.

Pagal darbo sritis, vet. med. profesijos
stambiausios šakos yra didžiųjų ir mažųjų gy-
vulių bei visuomenės sveikatos apsaugos prak-
tika. Tačiau dar kitos jos šakos siekia experi-
mentalinę ir tolimųjų erdvių mediciną, vaistų
pramonę, tautinių parkų ir zoologijos sodų gy-
vulių priežiūrą, visuomenės švietimą, gyvulių
globą ir t.t.

JAV yra virš 40 milijonų mažųjų gyvulių.
I šį skaičių įeina šunys, katės ir kitikamba-
riuose laikomi gyvuliai, paukščiai bei žuvis.
Daugiausia jų yra sukonzentruota miestuose
ir priemiesčiuose, taigi ir mažųjų gyvulių prak-
tika yra čia plačiausiai paplitusi.

Šunys sudaro didžiausią mažųjų gyvulių
skaičių, virš 30 milijonų. Miesto aplinkoje, šu-
nys tik retai eina sargo arba medžioklės pa-
gelbininko pareigas. Jie yra daugiau psicholo-
niams tikslams: palengvinti nervų įtampai,
žaisti vaikams, pasirodymui ar prabangai.

Urbanizacija ir technika yra palietusi šunis,
taip pat kaip ir jų šeimininkus, trūkumu
mankštos, sužeidimais judėjimo nelaimėse, už-
krečiamomis ligomis, dietinėmis ir nervinėmis
problemomis. Dar reikia pridėti žiaurų šeimi-
ninko elgesį, sąmoningą ar nesąmoningą kan-
kinimą bei blogą priežiūrą.

Veislių srityje, per daug vienašališkas vei-
simas išvystymui vienos rūšies savybių atneša
neigiamas pasekmes. Pvz. kai kurie buldogai
negali natūraliai gimti dėl krūtinės kaulų stam-
bumo, o kai kurie dachshundai, išveisti į per
ilgus, neturi pakankamai stiprių nugaros rau-
menų tinkamai išlaikyti ilgą nugarkaulį.

Tačiau reikia pabrėžti, kad pirmasis žmo-
gaus prisijaukintas gyvulys, nuo seniausių lai-
kų lengvinęs jo gyvenimą, sukelia žmoguje
daug sentimentų. Šuo savo lojalumu ir ištiki-
mybe yra užsipelnęs sau tokią tinkamą vietą
žmonių tarpe, kad kartais būtų paskaitytas net
šeimos nariu. Nenuostabu, kad jam skirtos li-
goninės yra specialistų komisijos akredituotos
ir atitinka šių modernių laikų reikalavimams.

Jo gydymui yra naudojami labiausia sofis-
tikuoti gydymo būdai bei priemonės, kaip pvz.
periodinis sveikatos tikrinimas, preventatyvi-
nis skiepijimas, dieta, kosmetinė priežiūra, o
kitais kartais dantų taisymas, akinių pritaiky-
mas, organų transplantacija, protezai ir t.t.

Gydymo išlaidos yra tik retkarčiais suriš-
tos su ekonomija.

Didžiųjų gyvulių veterinarinės medicinos
šaka liečia gydymą, veisimą ir administravimą
mėsai ir pienui auginamų gyvulių ir taip pat
sportui naudojamų arklių.

Didžiųjų gyvulių ūkis yra neatskiriama
bendrojo žemės ūkio dalis. Šiuo metu progre-
syvus ūkininkavimas yra palietęs visą JAV ūki-
nę sistemą.

Agrikultūros revoliucija, sukelta elektrifi-
kacijos, mechanizacijos bei labai sudėtingų iš-
radimų žemės dirbimo ir augalų bei gyvulių
auginimo srityse smarkiai verčia keisti dabar-
tinį ūkininkavimo būdą. Nesunku yra pastebėti
vykstančius pasikeitimus.

Žemės ūkis eina konsolidacijos ir masinės

produkcijos kryptimi.

JAV yra 2,750,000 ūkių su 1,123 bilijonu akry žemės. Šių ūkių skaičius kasdien mažėja. Individualūs šeimos ūkiai, ypatingai mažesnieji, nebesugeba žengti su greitu technologiniu progresu. Jie jungiasi į vis didesnius vienetus, vieniems kitus išperkant arba organizuojantis į kooperatyvus ar korporacijas.

Ūkio korporacijų ateitis yra labai puiki ir jų skaičius greitai auga. Šie junginiai netolimoje ateityje pavirs į agrikultūros milžinus, kurie bus vadovaujami specialistų, turės didelį operatyvinį kapitalą ir bus tvarkomi modernių pramonės korporacijų pagrindais.

Moderniško ūkininkavimo rezultatai, neseniai buvę tik svajonės jau šiandien tampa tikrove. Pavyzdžiui Colorado steite yra mėsinių gyvulių, ūkiai su iki 100.000 šeriamų galvijų. Los Angeles apylinkėse yra pieno ūkiai su iki 50,000 melžiamų karvių, o paukščių ūkiai su iki 2 milijonų dedančių vištų. Keletas pietinių steitų užaugina per metus virš 2,5 bilijonų mėsinių viščiukų, tuziną viščiukų kiekvienam gyventojui.

Šiuo metu vienas JAV ūkininkas užaugina augalinės ir gyvulinės kilmės maisto 42 asmenims, o 1980 m. manoma, kad išmaitins 75–80 žmonių.

Didžiausios gyvulininkystės sritys yra į vakarus nuo Mississippi upės, išskyrus Wisconsin pieno ir pietrytinius steitus paukščių produkcijoje.

Pietvakariniai steitai daugiausia verčiasi mėsinio tipo raguočių veisimu ir prieauglio auginimu bei vis daugiau plintančiu, jų penėjimu.

Kukurūzus auginantieji steitai, kurie yra vidurio vakaruose, ne tik aprūpina pietvakarinius steitus grūdais, bet taip pat peni iš ten atvežtus raguočius. Be to vidurio vakaruose yra sukoncentruota beveik visa kiaulių ūkio produkcija.

Didžiųjų gyvulių srityje vet. med. artimai kooperuoja su gyvulininkystės mokslu, planuojant ir įgyvendinant modernius gyvulininkystės metodus, kurie padeda sėkmingai ir ekonomiškai auginti gyvulius.

Šiuo metu JAV yra apie 110 milijonų mėsinių ir pieninių raguočių, 61 milijonas kiaulių ir 22 milijonai avių ir ožkų.

Beveik visi šie gyvuliai yra sunaudojami maistui. Jie turi specifines savo paskirčiai pri-

gimtas savybes, atsiektas dirbtinos atrankos ir kryžiuavimo keliu.

Jie yra saugomi nuo ligų, šeriami balansuotu bei su vitaminų, hormonų, antibiotikų ir vaistų priemaišomis maistu ir šiaip visokiais būdais stumiami išvystyti didesnę produkciją.

Ištobulinius kovai su parazitais biologines ir chemines priemones ir išvedus naujas raguočių veisles per modernią genetiką, bei hormonais reguliuojant veisimosi ciklus, galima auginti veislinius gyvulius ir prieauglį toliau į pietūs ir veisti juos neatsižvelgiant į natūralų sezoną.

Atpažinus raguočių aklimatizavimosi bei kitas aplinkos pasikeitimo problemas, galima sumažinti jų mirtingumą, susirgimus bei svorio nukritimą, panaudojant tinkamą terapiją paruošiant juos perkėlimui iš pietvakarinių ganyklų į vidurio vakarų kukurūzų laukus.

Išdirbus gyvulių identifikacijos sistemą yra įmanoma atsekti jų kilmę ir susirgimo atveju, pasiekti ligos šaltinius.

Didelės koncentracijos vienos rūšies gyvulių, auginamų grynai ekonominiais pagrindais, sukelia vet. med. kitokias problemas negu kad mažesniais kiekiais, atskiruose ūkininkų šeimų ūkiuose, laikomi gyvuliai.

Čia vet. med. darbas darosi daugiau specializuotas ir pritaikytas specifinėms gyvulių sveikatos problemoms, pagrįstas ant kaimenių sveikatos programų paruošimo bei konsultacijos.

Bendra gyvulių sveikata yra palaikoma daugiausia kreipiant dėmesio į preventatyvinę gydymo pusę, per švaros palaikymą, vakcinacijas, parazitų kontrolę, sergančių gyvulių izoliacija ir vaistų terapiją.

Apkrečiamos ligos, kaip pvz. tuberkuliozė, bruceliozė ir kiaulių maras yra kontroliuojamos masinėmis valstybinio masto programomis. Užsikrėtę ir įtariamai gyvuliai yra radikaliai naikinami, o valdžia užmoka už nuostolius.

Dar vienas kovai su apkrečiamomis ligomis būdas, naudojamas kiaulių ūkyje yra veisimas SPF (**s**pecific **p**athogen **f**ree) kiaulių. Šiuo atveju, paršeliai yra steriliai išimami per Cezario piūvį. Jie neturi jokio tolimesnio kontakto su motina ir yra auginami švarioje aplinkoje. Užaugę šie paršeliai yra naudojami veislei. Toliau jų veisimas vyksta normaliu būdu.

Apsisaugoti nuo ligų iš užsienio, kaip pvz. snukio ir nagų ligos, Afrikos kiaulių maro, ra-

guočių maro arba Azijatinės Newcastle ligos, kurios šiuo metu J.A.V. neegzistuoja, įvežamiems iš užsienio gyvuliams yra taikoma griežta inspekcija ir karantina.

Ne tik gyvulių veisimo, bei auginimo, bet ir gyvulinės kilmės gaminių pramonės srityje veterinarinė medicina kruopščiai dirba.

Gyvulinės kilmės produktų apdirbimo pramonė yra svarbi bendrai krašto ekonomijai. Jinai ne tik aprūpina gyventojus mėsos gaminiiais, bet taip pat gamina gyvulių maistą, odas, trašas, vaistus ir kitokius šalutinius gaminius.

Jos metinė pinigų apyvarta siekia virš 100 bilijonų dolerių.

Gyvulių prieš ir po skerdimo tikrinimas ir tolimesnė maisto produktų perdirbimo priežiūra yra **veterinarinės maisto higienos sritis**.

1969 m. 3,300 didesnių skerdyklų paskerdė maistui apie 122 milijonus gyvulių, daugiausia kiaulių ir raguočių. Jie visi buvo patikrinti vet. maisto inspektorių. Apie 375,000 iš jų buvo rasti netinkami žmonių maistui dėl ligų, sužeidimų ir chemikalinių bet kt. liekanų. Jie buvo chemikaliniai arba mechaniniai sunaikinti. Skaitlingiausios priežastys: uždegimai, užkrėtimai, septicemijos, piktybiniai augliai bei degeneratyviniai pasikeitimai ir t.t.

Apie 1000 paukščių skerdyklų paskerdė virš 2,7 bilijonus paukščių. Iš šio skaičiaus virš 86 milijonai buvo netinkami žmonių maistui, didžiausi skaičiai dėl leukozės, septicemijos ir orinių maišelių uždegimo.

Gyvulinės kilmės gaminių pramonė, kurios didžiausią dalį sudaro gyvulių skerdyklos ir turgai, irgi yra paliesta modernių laikų ir yra keitimosi stadijoje. Šio šimtmečio pirmoje pusėje ji buvo susikoncentravusi didmiesčiuose, kaip Chicagoje, Cincinnati ir t.t. Šiuo metu ji keliasi iš miestų į gyvulių sutelkimo sritis.

Mėsos gaminių gamyboje taip pat vyksta pasikeitimai ne tik perdirbimo būduose, bet ir sudėtyje. Vis daugiau primaišoma augalinės kilmės priedų į buvusius grynai mėsinių gaminių receptus. Taip pat yra iš augalų pagaminami, savo skoniu ir išvaizda mėšą imituojantieji valgiai, kurie proteinų bei kitokių maistingų medžiagų turiniu gali atstoti mėšą.

Neužilgo bus vis daugiau naudojama maistui algės bei mikroorganizmai, kaip priedai į mėšą, arba gaminti mėsos imitacijai, bei naujiems dar dabar nežinomiems maisto produktams.

Veterinarinė maisto higiena savo moksliniais tyrimais bei praktika propaguoja maisto technologijos progresą.

Istorijos bėgyje žmonių santykiai su gyvuliais turėjo įvairių laikotarpių. Ligos, kuriomis žmonės užsikrečia nuo gyvulių arba kuriomis gyvuliai vėl užsikrečia nuo žmonių, egzistavo pasaulyje kartu su jo gyventojais ir yra surištos su žmonijos evoliucijos eiga bei pasaulio įvykiais.

Zoonosijų sritis ir problemos yra gerai žinomos humaninei ir veterinarinei medicinai, ypatingai per epidemiologiją ir visuomenės sveikatos apsaugą.

Čia tik paminėsiu, kad keičiantis žmonių papročiams ir gyvenimo būdai, bei santykiams su gyvulių pasauliu, kartu keičiasi ir zoonosijų vaizdas. Žmogaus įtaka pakeičia gyvulių gyvenimo aplinką, paliečia jų ligų plėtimosi natūralias sąlygas, infekcijos šaltinius, bei ligos užkrėtimo būdus, tiesioginiai ar per tarpininkus, vectorius bei fomitus.

Zoonosėms priklauso virš 300 ligų. Dėl srities platumo, nesigilinsiu į detales, o tik paminėsiu joms įtakingų faktorių grupes.

1. Mokslo ir technologijos pažanga medicinoje, gyvulinikystėje ir žemdirbystėje. Geresnis ligų pažinimas, didelių kaimenių koncentracija, arklių skaičiaus sumažėjimas ir t.t.

2. Užėmimas naujų dar žmonių neapgyventų sričių tropikuose, šiaurėje ar dykumose. Susidūriame su tose srityse esančiais infekcijos šaltiniais, arba į tas sritis atnešant naujas užkrečiamas ligas.

3. Urbanizacija. Socialinės problemos, blogi butai, nešvara ir gyventojų tirštumas, sudaro geras sąlygas zoonosijų infekcijoms plisti.

4. Migracija, keliavimas ir prekyba. Žmonės keičia gyvenimo vietas ir sąlygas, keldami iš kaimų į miestus. Atostogų metu pervažiavimas per daugelį vietovių. Vidurinė prekyba, bei daiktų ir gyvulių eksportas ir importas.

5. Ligų kontrolės priemonės. Masinė kova prieš tuberkulozę, brucelozę, pasiutimą ir kt. pakeičia jų epidemiologijos padėtį.

6. Karai. Jie sudaro geras sąlygas plisti įvairioms epidemijoms. Šiltinė, maras, bei pasiutimas yra ištikimi karų palydovai.

Bendras žmonių socio-ekonominis aktyvumas yra nuolatos liečiantis zoonosijų epidemiologijų padėtį.

Šiuo metu pasaulyje yra apie 3,6 bilijonai žmonių. Naminių gyvulių priskaitoma irgi beveik tiek pat.

Pagal dabartines sąlygas, vienam kūdikiui gimstant kas 11 sekundžių, gyventojų skaičius pasaulyje sudvigubės per 36 metus. Be abejo gyvenimo ir išsimaitinimo problemos pasidarys opios, nors daviniai rodo, kad ištobulintomis technologijos priemonėmis panaudojus saulės energiją ir išnaudojus maisto gamybai vandenynus, žemėje gali gyventi 16 kartų daugiau žmonių negu šandien.

Šiuo metu vieni gyvuliai teikia žmonėms didelius maisto išteklius, o kiti malonumus.

Veterinarinė medicina per savo mokslinius tyrimus ir praktiką, stengiasi pagerinti visų gyvulių sveikatos stovį, padidinti pasauliui

maisto išteklius, bei pakelti bendrą žmonijos gerbūvį.

Sveikatingumo, maisto bei aplinkos problemos vis daugiau iškyla tarp žmonių ir gyvulių pasaulio. Joms išspręsti nebeužtenka šandieninių metodų.

Sudarant sau ir kitiems žemės kūriniams tinkamas gyvenimo sąlygas turime tikėtis pasikeitimų ne tik gamtos mokslų ir technologijos, bet taip pat ir socialinėje, religinėje, ekonominėje bei politinėje srityse.

Pasaulio ateities kelyje medicinos mokslai, kurių dalimi yra ir veterinarinė medicina, turės svarbų vaidmenį užtikrinant sekantioms žmonijos kartoms aplinkos sąlygas bei sveikatos gerovę netik mūsų žemėje, bet ir net kitose tolimųjų erdvių planetose.

LIETUVIŲ GYDYTOJŲ ANKETAS VERTINANT

Lietuvių Gydytojų Biuletenio redakcija, norėdama pajusti savo skaitytojų nuomones apie leidžiamą žurnalą, išsiuntinėjo anketas. Iš viso anketų išsiųsta 520 Jungtinėse Amerikos Valstybėse, 42 — Kanadoje, 25 — Australijoje, 5 — Argentinoje, 3 — Švedijoje, 2 — Anglijoje, 2 — Venecueloje, 1 — Brazilijoje, 2 — Vokietijoje ir 1 — Prancūzijoje.

Atsakymų gavome iš viso 41: 39 iš JAV, 1 iš Kanados ir 1 iš Australijos.

Jungtinėse Amerikos Valstybėse siunčiame LG Biuletinį laikraščiu redakcijoms, konsulatams ir pavieniams asmenims, kurie vienu ar kitu būdu prisideda prie LGB išleidimo. Tuo būdu lietuviams gydytojams išsiuntinėjome apie 490 anketas ir gavome 40 atsakymų, kas sudaro mažiau, kaip 10%. Atsakiusieji vieni pasirašė, kiti — ne. Norėčiau padaryti vieną įdomią pastabą, kad iš atsakiusių anketas buvo labai nedaug mūsų didžiųjų visuomenės veikėjų, „politinių veiksmų“, visi atsakiusieji buvo ramūs, tylūs Biuletenio skaitytojai, kurie rado laiko ir reikalo parodyti savo susidomėjimą savu žurnalu ir pasidalinti nuomonėmis bei sugestijomis.

Beveik 100% pasisakė, kad LGB turinys yra pakankamas, kad pakeitimų nereikia, kad 4 kar-

tus per metus leidžiamo Biuletenio užtenka. 9 iš atsakiusių pasisakė, kad LGB išėitų dažniau.

Žemiau patieksiu tabelės su atsakymų rezultatais. Tabelės... 1—3.

Išvados. Daugiausia mėgiamas skyrius yra „Kronika“, „Žinios apie dabartinę Lietuvą“ ir LGB vedamasis. Nepopuliariausi skyriai yra „Moterų Kampelis“. „Dantų Gydytojų Skyrius“ ir „Lietuvos Medicinos istorija“. Pavieniai imant, skyrius, kuris yra mažiausia skaitomas (t.y. neskaitomas) yra „Lietuvių gydytojų moksliniai darbai“ ir anksčiau minėti „Moterų“ ir „Dantų gydytojų“ skyriai. Populiariausias skyrius ir pavieniai grupuojant yra „Kronikos“ skyrius: (Iš 41 24 pasisakė „labai įdomu“).

Dešimt procentų lietuvių gydytojų negali sudaryti visuotinos nuomonės, tačiau likusieji 90% arba visai nesidomi lietuviškais klausimais arba užimti kitais darbais neturi laiko mūsų Sąjungos reikalams. Atsakymai yra labai įdomūs. Gal daugiausia nustebino pasisakymai prieš „Lietuvių gydytojų moksliniai darbai“ (iš 41—4 pasisakė neskaitą) ir „Lietuvos medicinos istorija“ (iš 41 11 pasisakė „neįdomu“). Dabar, kai „Lietuvos medicinos istorijos“ leidimo klausimas pasiadrė toks kontraversinis, šis procen-

TABELĖ NR. 1

KLAUSIMAI	ATSAKYMAI			
	Labai įdomu	Įdomu	Neįdomu	Neskaitau
1. Lietuvių gydytojų moksliniai darbai	6	19	3	4
2. Atsiminimai apie Nepriklausomą Lietuvą	11	21	5	1
3. Lietuvos Medicinos istorija	12	17	11	1
4. Žinios apie dabartinę Lietuvą	12	24	3	1
5. Veikla	7	23	6	0
6. Dantų Gydytojų Skyrius	2	18	6	9
7. Kronika	24	24	1	0
8. In Memoriam	1	28	5	0
9. LGB Vedamasis	11	22	3	1
10. Naujausių Vaistų Aprašymai	14	13	7	3
11. Redakcijos stalčiuje	6	24	7	2
12. Kelionių aprašymai	10	21	8	1
13. Moterų Kampelis	1	20	11	7
14. Studentų Veikla	2	23	5	3

TABELĖ NR. 2

Klausimai	ATSAKYMAI	
	Labai įdomu ir įdomu	Neįdomu ir neskaitau
1. Lietuvių Gydyt. moksl. darbai	25	7
2. Atsiminimai apie Neprikl. Lietuvą	32	6
3. Lietuvos Medicinos Istorija	29	12
4. Žinios apie dabartinę Lietuvą	36	4
5. Veikla	30	6
6. Dantų Gydytojų Skyrius	20	15
7. Kronika	48	1
8. In Memoriam	29	5
9. LGB vedamasis	33	4
10. Naujausi vaistai Amerikoje	27	10
11. Redakcijos stalčiuje	30	9
12. Kelionių aprašymai	31	9
13. Moterų Kampelis	21	18
14. Studentų veikla	25	8

TABELĖ NR. 3

Klausimai	ATSAKYMAI	
	TAIP	NE
1. Ryškieji Veidai	33	5
2. Nuomonės	35	4
3. Terminologija	32	7
4. Juokai	22	17

tas turėtų būti labai reikšmingas darant galutiną sprendimą apie knygos spausdinimą.

Pageidavimai. Dalis skaitytojų pasisakė, kad pageidauja daugiau specialybių straipsnių, mokslinių straipsnių su santraukomis. Buvo pageidavimų straipsnių apie jaunųjų daktarų kariuomenėje darbus, vienas skaitytojas pageidavo straipsnių apie jaunimo narkotikų vartojimą.

Mokslinius straipsnius spausdinome visus, kuriuos tik gavome ar kuriuos mums pasisekė sužvejoti. Apie jaunųjų gydytojų išgyvenimus kariuomenėje buvome įdėję straipsnį LGB n. 24. Buvo pasiūlymų atgavinti „Atžalyną“. Bando-me. Viena kartą per metus surenkame žinias apie naujai baigusius ir išspausdiname. „Atža-

lynas“ yra galimas tik tada, kai turėsime gyvą atžalyną — t.y. veiklius jaunuosius gydytojus arba medicinos studentus, kurie mums patieks medžiagą.

Buvo pageidavimų, kad spausdintume daugiau žinių iš veiklos ir kronikos. Visi sutinkame, kad tai pats įdomiausias skyrius (tai parodė ir anketų atsakymai) bet tai pareina nuo skyrių valdybų ir korespondentų, kiek veiklūs ir nori mums padėti jie yra.

Vienas skaitytojas pasiūlė draugijų numerius. Bandėme ir tą ėjimą paskelbiau atsiūkima, parašiau valdyboms paruošti savo numerį. Nė viena draugija-skyrius neatsakė, išskyrus New Yorko skyrių, kuris atsiuntė dalį medžiagos, todėl LGB Nr. ... pavadino New Yorko numeriu. (Žiur. LGB Nr. 32 (1968—Nr. 4) ir LGB Nr. 34 (1969 Nr. 2)).

Labai maloniai nuskambėjo vieno skaitytojo pastaba, kad lietuviška mediciniška terminologija yra naudinga. Kiek sugebėjome, bandėme spausdinti ir skatinti visus rašyti tuo klausimu. Šiuo reikalu turėjome net vieną straipsnį (Žiur. LGB Nr. 31 (1968 Nr. 3)).

Dabar dar noriu atsakyti tiems, kurie yra nepatenkinti kai kuriais skyriais, straipsniais.

LGB yra PLGS ir ALGS organas, tai nėra kultūrinis laikraštis, tai nėra nė tikras medicinos žurnalas, jis turi aptarnauti ir Sąjungos reikalus. Todėl Centro Valdybos posėdžių protokolai, nors ir nepatinka, turi būti spausdinami. Lygiai taip pat ir „Redakcijos Stalčiuje“ nėra „laiko gaišinimas“ kaip vienas skaitytojas išsireiškė, tai yra redakcijos ir administracijos tiesioginis kontaktas su skaitytojais.

Gal daugiausia nemalonių žodžių susilaukė „Moterų Kampelis“. Kadangi LGB, kaip anksčiau rašiau, yra žurnalas, turįs tikslą palaikyti ryšius su gydytojais, pavaizduoti jų gyvenimą bei veikimą, tai Moterų Pagelbinis Vienetas yra mūsų integralinė veiklos dalis ir moterys turi tikrą moralinę teisę pasinaudoti Biuletenio puslapiais pavaizduoti savo veiklą.

Paskutinį žodį noriu skirti vienam mūsų mielam Biuletenio skaitytojui, kuris visur įžiūrėjo tendenciją, asmeniškumą. Kelionės aprašymai, jo nuomone, nereikšmingi ir pilni sarkazmo, vedamieji tendencingi, laiškai spausdinami Biuletenyje yra visuomet tendencingi arba palankūs redakcijai.

Lietuvių Gydytojų Biuletenis per visą savo 10 metų bandė toleruoti kiekvieno nuomonę, neskirstyti gydytojų pagal jų įsitikinimus, amžių, padėtį, gerbti visus prašyti visų padėti ir padėkoti visiems, kurie vienokiu ar kitokiu būdu prisidėjo prie Biuletenio leidimo.

Jeigu straipsnį įdėjome ne į tą vietą, tai ne todėl, kad norėjome tą kolegą pažeminti arba turėjome kokių tendencijų, taip mums atrodė gražiau. Jeigu neįdėjome nuotraukos ar aprašymo, tai jo neturėjome, niekas mums neatsiuntė. Jeigu padarėme korektūros klaidų ir išspausdinome klaidingai pavardę, tai buvo neapsižiūrėjimo, skubotumo reikalas, bet ne pikta valia.

Baigdama noriu padėkoti visiems, kurie ataskė į anketas ir tuo padėjo sudaryti vaizdą, kas skaitytojams patinka ir ko jie nori. Ačiū.

Atsakomingoji Redaktorė
Milda Budrienė M.D.

L. G. Biuletenio dešimtmečio proga yra renkiama lietuvių gydytojų paroda, kuri įvyks Balzekas Muzėjuje. Ši paroda bus skiriama ne tik lietuviams, bet ir amerikiečiams tikslu parodyti, kiek lietuviai gydytojai yra prisidėję ir prisideda prie medicinos mokslo pažangos.

Kreipiuosi į visus gydytojus, į draugijų pirmininkus padėti man surinkti šią medžiagą. Šiuo kartu ribosimės tik gydytojais, kurie dirba universitetuose arba rašo į amerikiečių me-

dicinos žurnalus. Tokiu būdu norėčiau šių žinių: Name ... Born ... Academic and Medical degree ... internship ... residency ... licensed ... certified ... Appointments (university, title, department). Membership ... Papers published. Foto.

Esu surinkusi gana daug medžiagos, bet toli gražu, tai dar nėra pilnas sąrašas. Dėkoju iš anksto visiems, kurie padės šią parodą suruošti.

Milda Budrienė M.D.

SUKAKTUVININKAI

Paruošė: V. Tauras M.D.

MOTIEJUS NASVYTIS M.D.

Šių metų pradžioj dr. Motiejui Nasvyčiui sukako 80 metų. Ši sukaktis tampriai rišasi su 50 metų sukaktimi įsteigimo Liet. Aukštųjų Kursų, kur solenizantas buvo ne tik aktyvus jų steigėjas, bet ir tų Kursų Medicinos skyriaus vedėjas. Šią sukaktį minint, Pas. ir Ame. Liet. Gyd. Sąjungos Pirmininkas dr. V. Paprockas sveikindamas solenizantą, pabrėžė: „Senoji lietuvių gydytojų karta savo drąsa, užsispyrimu ir atkaklumu skambant Varpui ir gaivinant Aušros spinduliams, labai daug prisidėjo prie panaikinimo mūsų tautos vergijos pančių. Tamsta buvai vienas iš tų, kuris stovėjai pirmose eilėse kovotojų už Lietuvos laisvę, sielojaisi jos ateitimi ir aukojai savo fizines bei dvasines jėgas besigrumdamas už savo tautos sveikatingumą“. Ir tikrai reikia pripažinti, kad dr. Nasvytis savo gyvenime daug yra nuveikęs ne tik kaip gydytojas, bet ir kaip visuomenininkas.

Dr. Nasvytis gimė 1880 m., vasario 4 d., Margiškių vkm., Sartininkų vlsč., Tauragės apskr. Mokėsi Palangos progimnazijoj ir Kauno Valst. gimnazijoj. Būdamas gimnazistu jau įsitraukė į visuomeninę veiklą, dalyvavo slapta-me moksleivių būrely, kurio tikslas buvo puoselėti lietuvių kalbą, tobulintis lietuvių literatūroj ir mokytis Lietuvos istorijos. Nasvyčiui

pirmininkaujant būrelio nariams teko išgirsti paskaitų iš kun. Jakšto, poeto Maironio, advokato Pr. Leono, Sofijos Čiurlionienės, Tomo Žilinsko ir kitų.

Baigęs gimnaziją 1911 m. jis įstojo į Maskvos Universiteto Medicinos fakultetą, kurį cum laude baigė 1916 m. Studentaudamas priklausė Maskvos Lietuvių Studentų Draugijai, kuriai rūpėjo ne tik savišalpos, bet ir visuomeninio darbo reikalai. Minėtoji Draugija rūpinosi Aušrinės išleidimu, rinko ir siuntė savo atstovus į slaptas liet. studentų konferencijas. Kartą Nasvytis buvo išrinktas į slaptą studentų suvažiavimą, kuris įvyko prie Vilniaus Verkių miškuose.

Baigus medicinos studijas, buvo mobilizuotas ir pasiūstas į Minsko Karo ligoninės laboratoriją eiti vedėjo pareigas. 1917 m. buvo išrinktas Smolensko Liet. Tautos tarybos pirminku.

Sugrįžus Lietuvon 1918 metais buvo paskirtas eiti Raseinių Apskritis Ligoninės direktoriaus pareigas.

1919 m. buvo perkeltas Kaunan eiti Valst. Higienos ir Bakteriologijos Instituto direktoriaus pareigas. Čia jis dirbdamas įkūrė raupų skiepijimo laboratoriją.

1921 m. lapkričio mėn. jis buvo pašauktas Lietuvos kariuomenėn, kur jam buvo pavesta eiti Karo Ligoninės Infekcinio skyriaus vyr. ordinatoriaus pareigas.

Atsitarnavęs kariuomenėje, nuo 1923 m. lapkričio mėn. toliau tęsė tarnybą Karo Ligoninėj, kaipo civilinis tarnautojas, eidamas epidemiologo, bakteriologo bei laboratorijos vedėjo pareigas. Buvo išvykęs Vokietijon pasitobulinti medicinoj, lankėsi pas prof. Kraus, prof. Brugsh ir prof. Czerny.

Nuo 1919 m. iki 1944 m. atliekamu nuo tarnybos laiku, vertėsi privačia praktika. Nuo 1941 iki 1944 m. dirbo kaipo gydytojas internistas Kauno I Poliklinikoj.

Dr. M. Nasvytis buvo vienas iš pirmųjų organizatorių Kauno Medicinos Draugijos, kuriai jis keletą metų ir pirmininkavo. Nuo pat pirmųjų Lietuvos Nepriklausomybės dienų jis priklausė prie Gyd. Korporacijos „Fraternitas Lithuanica“.

Jis buvo nuolatinis „Medicinos“ bendradarbis ir savo laiku net to žurnalo kolegijos narys. Rašė straipsnius į „Lietuvos Ukininką“, „Lietuvą“, „Lietuvos Aidą“, „Lietuvos Žinias“ ir kitur.

Karo audroms siaučiant jis su šeima 1944 m. apleido tėvynę ir atsidūrė Vokietijoje, kur gyveno Dresdene, Wuertenberge, Nuertingene ir Schwaebisch Gmuende. Dirbo kaip stovyklų gydytojas ir kaip Liet. Gailestingų Seserų Kursų lektorius.

1949 metais jis emigravo į JAV, Čikagon, kur atlikęs interno stažą, dirbo ne tik mediciniškoje, bet ir visuomeninėje dirvoj.

Atsimenu, tik atvykęs Amerikon jau skaitė paskaitas vietiniams ir atvykusiems lietuviams.

Tremty buvo aktyvus narys Liet. Profesorių Draugijos, Korp! „Fraternitas Lithuanica“ ir Illinois Liet. Gyd. Draugijos, kuri jį už nuopelnus, 1954 m. gegužės mėn. 12 d. pakėlė į savo garbės narius.

Prieš keletą metų apleido Čikagą ir apsigyveno pas savo dukrą ir žentą Valiukėnus. Buvo gan sunkiai susirgęs, ko pasėkoj jam buvo padaryta širdies operacija (pacemaker).

Pastaruojų metu gyvena Putnam, Conn.

Dr. M. Nasvytis su žmona Salomeja gražiai išauklėjo ir išmokslino 3 dukras Danutę, Salomeją ir Giedrę.

Sukaktuvininkui linkėtina tolimesnio laimingo gyvenimo ir geros sveikatos.

BALYS MATULIONIS M.D.

Džiugu yra minėti faktas, kai žmogus sulaukia 75 metus ir savo pozityviais darbais nušviečia savo nueito gyvenimo kelią.

Ir štai, šiais metais dr. Balys Matulionis sulaukė tos sukakties. Jis gimė 1892 m. gegužės mėn. 21 d., Antakalnių km., Utenos valsčiuje. Jo tėvų tėvai buvo baudžiauninkai, apie kurių vargus ir ponų neteisybes jaunutis Balys prisiklausė iš savo močiutės, kuri mirė sulaukusi 100 metų amžiaus. Jam giliai įstrigo į sąmonę močiutės pasakojimai, kaip anų dienų vaikai už išstartą lietuvišką žodį buvo baudžiami, užkabinant ant kaklo lentgalį, taip vadinaimą „natalingą“, kurią nusikaltėlis turėdavo

nešioti tol, kol kitas vaikas prakalbėdavo lietuviškai. Iš savo močiutės sužinojo, kad po 1963 m. sukilimo Užpalių valsč. keli lietuvių kaimai buvo sudeginti, gi jų gyventojai su vaikais buvo ištremti į Rusijos rytus ir į Sibirą, o jų vieton buvo atkelti burliokai.

Dr. Matulionio tėvo tėvas iš pono buvo gavęs valaką nederlingos žemės, nepaprastai sunkiai dirbdamas ir skurdžiai gyvendamas, dūminėj pirkioj išaugino septynetą vaikų. Gi Balio tėvas, savo darbštumo dėka, pasistatė naują pirkį jau su kaminu ir buvo skaitomas turtingiausiu ūkininku, kuriam duonos ir bulvių net ir pavasarį nepritrūkdavo.

Taigi, iš pat mažų dienų vargas ir nedatekliai Balį užgrūdino. Jaunutis Balys pradinį mokslą gavo iš savo motinos, kuri dirbdama ar verpdama jį mokė iš lenkiško elementoriaus. Lietuviškų mokyklų nebuvo, tik už 3 kilometrų buvo Kauno gubernatoriaus Veriovkino pastatyta mokykla, kurią paaugėjęs Balys pradėjo lankyti. Mokytojas buvo rusas ir mokino tik rusiškai. Deja, Baliui susirgus trachoma, mokslas reikėjo nutraukti ir vykti Vilniun gydytis. Čia jis buvo apgyvendintas lietuvių laikomaj skalbykloj, iš kur jis turėjo vaikščioti į akių ligų ambulatoriją gydytis. Susipažinęs su lenkų kaimynų vaikais ir po 3 mėn. jau jis galėjo susikalbėti lenkiškai. Tačiau kartą Balys susitiko lenkų šovinistų vaikus, kurie pastojo kelią ir šaukdami „preklečty litvin“, (prakeiktas lietuvis), įmetė į patvinsią Viliją. Apie šį įvykį Balys taip iš-

sireiškė: „Tada pirmą kartą supratau, kad esu lietuvis, o lenkai, nors ir katalikai, lietuviams negerai žmonės. Staigiai manyje įvyko nuostabus persilaužimas: pasiryžau kovoti, gintis. Tą dieną nutariau niekad nė žodžio lenkiškai neištarti. Savo apsisprendimą tesėjau: daugiau niekas ir niekad nebeišgirdo iš mano lūpų lenkiško žodžio“.

Išsigydes trachmą jis parvyko namo ir čia jau intensyviai ruošėsi gimnazijos egzaminams. Pasiruošęs išlaikė egzaminus 6-ton klasėn Vinogradovo gimnazijoje, kurioj mokėsi lenkų turtuolių bei dvarininkų vaikai. Mokslas buvo brangus (150 r.), todėl Baliui teko savo finansus papildyti, duodant pamokas ir t. t. Kadangi gimnazija buvo pusiau lenkiška, todėl tikyba buvo dėstoma lenkų kalba. Dėl ankstybesnio nutarimo niekad nekalbėti lenkiškai, susidarė nemaloni padėtis, nes reikėjo vienam kovoti dėl atsakinėjimo tikybos pamokų lietuvių ar rusų kalba. Mokiniai prieš pamokas suklaupę meldavosi lenkų kalba, Balys lenkiškai atsisakė melstis. Ši kova tęsėsi apie pusę metų, kai pagaliau Vilniaus mokslo apygardos viršininkas davė įsakymą leisti atsakinėti tikybą lietuvių kalba. Pasirodė, kad kun. Maciejewskis mokėjo lietuviškai ir pranešė, kad Matulionis galės tikybą atsakinėti savo kalba. Atsakinėjant tikybą lietuviškai klasėje buvo jomarkas: vieni šaukė klausyti pagoniškos kalbos, kiti — šunies kalbos ir t. t. Kapelionas to triukšmo nenorėjo stabdyti. Pagaliau nusibodo klasės mokiniams triukšmauti, nes pamatė, kad Matulionis nebuvo palaužiamas. Atvirkščiai, jis savo elgesiu ir savo gabumais įgijo pasitikėjimą ir pagarbą. Ir Baliui baigus gimnaziją su sidabro medaliu, jo klasės draugai atsisakė išleistuvių baliaus ir sudėtus tam tikslui pinigus atidavė Matulioniui dėl tolimesnių studijų pradžios.

Pastarasis Balio gyvenimo epizodas, jo kova už lietuviybę, galėtų būti pavyzdžiu iš šių dienų jaunimui bei jų tėvams. Juk mūsų katalikiškose mokyklose netrūksta lietuvių kunigų, bet, deja, jiems neleidžiama mokyti vaikus melstis lietuviškai. Atrodo, kad tai daroma sąmoningai, norint iš lietuvių statytų bažnyčių lietuvių kalbą ir pačius lietuvius išvyti. Ir tai turės įvykti, nes priaugančioji karta jau nemokės melstis lietuviškai.

B. Matulionis įstojo į Petrapilio Karo Medicinos Akademiją 1915 m. Tuo pat įsijungė

į Petrapilio Lietuvių Studentų Draugiją ir į slaptą „Fraternita Lithuanica“ Broliją. Šiose draugijose Matulionis pasireiškė kaip aktyvus visuomenininkas, ko dėliai jis net buvo paskutinysis pirmininkas Petrapilio Liet. Stud. Draugijos.

Dr. B. Matulionis Karo Medicinos Akademiją baigė su aukso medaliu 1919 m. gruodžio mėn. Iš raudonųjų armijos gavęs mobilizacijos šaukimą, nutarė jį ignoruoti ir, pasiskolinęs iš savo draugo atostogų liudijimą, nutarė slapta grįžti Lietuvon. Tačiau ties Daugpiliu buvo dar latvių-sovietų frontas, kurį su didžiausiu pavojumi reikėjo praeiti. Šią kliūtį nugalėjus, Latvijoje tapo uždarytas į kalėjimą, kuriame apsikrėtė dėmėtąja šiltine. Pasveikęs, dr. Natkevičiaus pastangomis, iš kalėjimo tapo paleistas ir, 1920 m. vasario mėn. 11 d. pasiekė Kauną. Kitą dieną prisistatė Karo Sanitarijos Valdybon ir įstojo Lietuvos Kariuomenėn, kurioj dirbo iki 1940 m. spalio mėn. Pradžioj buvo paskirtas į rikiuotės dalis, gi vėliau — perkeltas Karo Ligoninėn, kur ėjo įvairias pareigas, baigdamas konsultantu, pulkininko laipsniu. Karo Ligoninėj ir V. D. Universiteto Klinikose įkūrė moderniškus fizioterapijos skyrius. Negana to, jis sutvarkė Birštono Kurortą ir davė organizacinius pagrindus Likėnų Kurortui. Prieš tai balneologijos bei fizioterapijos reikalais lankydavo gydomuosius kurortus Vokietijoje, Italijoje, Austrijoje, Vengrijoje, Čekoslovakijoje, Estijoje ir Latvijoje.

1934-1936 m. buvo komandiruotas pasitobulinti vidaus ligų medicinoj į Vieną. Savo įgytas žinias pritaikė savo mediciniškam darbe.

Šalia tiesioginių pareigų, dr. Matulionis dirbo visuomeniniai, skaitydamas paskaitas susirinkimuos ir ypač per L. radiją, kuriame jis net išstisus šešerius metus išbuvo nuolatinu sveikatos reikalų paskaitininku.

Buvo nuolatinis bendradarbis „Medicinos“ žurnalo, rašė į „Lietuvos Žinias“, į „N. Romuvą“, „Kardą“, „Mūsų Žinyną“ ir kitur.

Sovietų okupacijos metu buvo suimtas ir kalintas, bet dėl stokos tiesioginės kaltės įrodymų, buvo iš kalėjimo paleistas. Dr. A. Garmaus dėka, vėliau buvo paskirtas į Kauno Tuberk. Sanatorijos direktoriaus vietą.

1941 m. vokiečių okupacijos metu, gydytojų draugų prašomas, apsiėmė vadovauti Vyr.

Sveikatos valdybai, tikėdamas galėsiąs padėti lietuviams. Deja, apsiriko, nes darbo sąlygos buvo nežmoniškai sunkios, esant visiškai vokiečių priklausomybė. Nežiūrint į tai, dedant dideles pastangas padėti lietuviams, šis tas ir buvo pasiekta. Pavyzdžiui, buvo pareikalauta 500 lietuvaikių gail. seserų fronto reikalams, tik dėka dr. Matulionio besąlyginio priešinimosi tai nebuvo įvykdyta. Reicho komisaras įsakė Kauno Gestapui išžudyti Vilniaus ir Kalvarijos psichiatrinę ligoninę ligonius, tačiau dėl Vyr. Sv. valdybos energingos intervencijos, tai nebuvo įvykdyta. Vokiečiai gaudė jaunus vyrus kariuomenėn ir liet. gydytojus įsakė siųsti frontan. Duodamus įsakymus dr. Matulionis sąmoningai užvilkindavo ir net sabotavo, ko dėliai užsitraukė ant savęs vokiečių rūstybę. Reicho komisaras pasiūlė dr. Matulionį sulikviduoti. Vyr. prokuroras užvedė kaltinamąją bylą, tačiau dėl rytų fronto nepasisekimų, ta byla nebuvo užbaigta ir bausmė nerealizuota.

1944 m. rudenį teko palikti savo gimtąjį kraštą ir atsidurti Vokietijoje, kur Bad Reh-

burge teko vadovauti Britų Raud. Kryžiaus Sanatorijai.

1949 m. atvyko į JAV. 1954 m. Rhode Islande išlaikė medicinos valstybinius egzaminus Lake Sanatorijoje. Be savo tiesioginio darbo ir dar dabar sėkmingai tebedirba Wallum jis aktyviai dalyvauja visuomeninėje veikloje, skaitydamas ne tik mediciniško pobūdžio paskaitas, bet ir visuomeninius pranešimus, pavyzdžiui, vasario 16 d. proga ir panašiai. Buvo keletą kartų išrinktas į Liet. Bendruomenės Tarybą. Rašė ir teberašo į liet. laikraščius, kaip tai, į Liet. Gyd. Biuletinį, Nepriklausomą Lietuvą, Sėją ir t.t. Amerikoje yra parašęs platesnio masto monografijas apie „Fraternitas Lithuanica“ Korp! 50 metų nueitą kelią (400 psl.) ir apie Gyd. Gen. Vladą Nagių-Nagevičių.

Jis su žmona Genovaite išaugino ir išmoksline 2 dukteris — Iną ir Nijolę, 2 sūnus — Algį ir Mindaugą bei 2 našlaites — Reginą ir Aldoną Čeikytes.

Linkėtina solenizantui sveikatos ir dar ilgus metus darbuotis lietuvių labui.

TRUPINIAI IŠ MEDICINOS ISTORIJS LIETUVOJE

XVI a. Vilnius buvo didesnis miestas už Londoną ir gyvas prekybos centras, neliko nuošaly nuo kultūrinių ano meto sąjūdžių. Renesanso laikais Vilnius jau turėjo vandentiekį su mediniais vamzdžiais. Per Nerį buvo pastatytas kabantis tiltas, kuris sugriuvo ledonešio metu ir vėliau nebuvo atstatytas. Renesanso metu atsirado naujas mokslininko tipas: mokslininkas ieškotojas ir išradėjas, kuris verčiasi įgytos specialybės praktika — medikai, vaistininkai, dailininkai, meistrai, rečiau — feodalai mokslo mėgėjai. Tuometinėje Lietuvoje iš medikų buvo Aleksandras Balinšis, pirmosios Vilniuje vaistinės įsteigėjas, kuris pagarsėjo iš turtuolių imdamas didelius honorarus, o beturčius gydė veltui. Vilniaus spaudos pradininkas Pranciškus Skorina buvo medikas. Andrius de Valentis, Žygimanto Senojo ir karalienės Bonos gydytojas, tuo pačiu buvo Vilniaus kanauninkas ir dekanas. Lietuvoje gyveno ir įžymus Koperniko mokinys Jokymas Retikas (1515-1574) iš Vitenbergo, kurį laiką buvo karaliaus Žygimanto Augusto mediku Vilniuje. Žemesnio rango medic.

personalas vadinosi cirulnikais, kurie turėjo net savo cechus. Turtingieji gydydavosi namuose, o beturčiams buvo labdarybės pagrindu išlaikomos „špitolės“ — tai lyg pradžia ligoninių. Taip buvo vadinamos Lietuvoje pagalbinės patalpos prie bažnyčių ir po to, kai jose jau nebebuvo ligoninių. Pirmoji ligoninė, o kartu ir vaistinė Lietuvoje įkurta apie 1518 m. Vilniuje su 10 lovų ir Kaune su 12 lovų. 1536 m. antroji ligoninė Vilniuje įkurta su 70 lovų. 1743 m. Vilniuje Gailestingųjų seserų kongregacija įkūrė ligoninę su 150 lovų. Savičiaus ligoninė 1635 m. vienuoliai bonifratrai Vilniuje įsteigė krašte pirmąją psichiatrinę ligoninę, veikusią iki 1915 m.

Vilniaus Universitete medicina buvo dėstoma nuo 1781 m. Studijuojantiems terapijos klinika — ligoninė buvo įsteigta 1804 m. dvejose salėse: viena vyrams, kita moterims po 6 lovas. Chirurgijos klinika įsteigta 1808-1809 mokslo metų vidury, kur buvo 2 palatos ir operacinė. 1816 m. įsteigta akušerijos klinika su 7 lovomis. Klinikoj kasmet gimdydavo 40-70 moterų.

„Mokslų Istorija Lietuvoje“, 1960 m.

PASAULIO IR AMERIKOS LIETUVIŲ GYDYTOJŲ SAJUNGOS VEIKLA

CENTRO VALDYBA

Pirmininkas: V. PAPROCKAS, M.D.

85 - 105th Street Richmond Hill, N.Y. 11418

Sekretorius: B. RADZIVANAS, M.D.

84-16 110th Street, Richmond Hill, N.Y. 11418

Pasaulio ir Amerikos Lietuvių Gydytojų Sąjungos Centro Valdybos Posėdžio

PROTOKOLAS NO. 4

Vieta: Dr. V. Paprocko kabinete

Data: 1970 m. kovo mėn. 7 d.

Dalyviai: Daktarai V. Avižonis, V. Paprockas, B. Radzivas

1. Lietuvos medicinos istorijos paruošimo padėtis. Referuoja pirmininkas dr. V. Paprockas. Nutarta: Gavus dr. Jono Puzino raštišką pareiškimą, Lietuvos Medicinos Istorijos Vyriausio Redaktoriaus klausimu susisiekti su dr. Zenonu Danilevičiumi ir prašyti paskubinti darbą.

2. Trijų nukankintų Panevėžyje gydytojų, įamžinimo klausimu. Nutarta: Bandyti išsiaiškinti galimybę įamžinti tris nukankintus Panevėžyje kolegas gydytojus Washingtono Šiluvos Kopyčioje. Valdyba už tai, kad būtų ten jų pavardės ir vardai įamžinti su sąlyga kad piniginiai būtų prieinama, ir prasmingas tekstas būtų leista įrašyti. Pavesta dr. V. Avižoniui tuo reikalu kontaktuoti su Vyskupu V. Brizgiu.

3. Dr. Kuršiaus „įsipilietinimo“ klausimu į tarptautinę literatūrą. Nutarta: Atspausdinti paruošto teksto 60 egzempliorių Enciklopedijoms ir išsiųsti leidykloms su dr. Alexander Carolus Cursius-Curtius knyga, prašant įrašyti tą Curtius pavardę į jų leidžiamą enciklopediją. Pavesta sekretoriui tą darbą atlikti.

4. Būsimo suvažiavimo PLGS ir ALGD prelegentų pasirinkimas ir sąlygos: PLGS ir ALGS Centro Valdybos Pirmininko dr. V. Paprocko paruoštos mokslinių pranešimų reikalu taisyklės valdybos posėdyje priimtoms ir nutarta pasiųsti Lietuvių Gydytojų

Biuletenio Redaktorei, kad įdėtų į sekantį numerį.

5. Tėvų Pranciškonų projektuojamo Kultūros Židinio klausimu: Pirmininkas pranešė, kad tėvai Pranciškonai dėkoja už mūsų paruoštą Kolegoms gydytojams laišką. Kad paremtų piniginiai jų statomą Kultūros Židinį New Yorke.

6. PLGS, ALGS Centro Valdybos 16 Vasario proga prarastos akcijos išdavos: Į pasiųstus laiškus 16 Vasario proga gauta atsakymo laiškų iš 12 Gubernatorių, 10 senatorių ir 23 kongresmanų. Trys gubernatoriai paskelbė savo valstijoje proklamacijas tik mūsų laiškų prašomi. Tai Delaware, Indiana ir Kansas. Nutarta: Delaware, Indiana ir Kansas gubernatoriams pasiųsti padėkos laiškus ir dovanų knygas „Lithuania 700 years“.

Pavergtos Lietuvos medicinos institucijų mokslinė medžiaga aprūpinimo klausimu. Nutarta tirti sąlygas dėl mediciniškų knygų siuntimo į Kauno Universitetą.

V. Paprockas
Pirmininkas

B. Radzivas
Sekretorius

Pasaulio Lietuvių Gydytojų Sąjunga dr. Vaclovo Paprocko iniciatyva, pastangomis ir lėšomis išleido 400.0000 klijuojamų ant vokų ženklelių, skelbiančių pasauliui, kad Lietuva tebėra rusų pavergta. Arti pusės milijono šovinių iš visų pasaulio kampų paleidžiama Kremliaus diktatorių link ir kartu šaunama į laisvojo pasaulio politikų sąžinę.

Iki šiol buvo išleista daug įvairių ženklelių, vokų su užrašais, medalių, medalionų, segamų prie atlapos žetonų. Beveik visi jie buvo skirti džiaugsmui pareikšti, save palinksminti, o kartais net gi (be blogos valios) budrumui suma-

žinti. Svetimtaučiu arba jie nieko nesakė arba net gi jį klaidino.

Štai pavyzdys: Pernai metais lietuviai jaunuoliai įteikė New York Times radio muzikinės programos vedėjui 50 metų Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo proga kelias lietuviškas plokšteles. Gentelmenas padėkojo ir pareiškė, kad jis kartu su lietuviais džiaugiasi, jog šiemet sukako 50 metų kaip Lietuva yra nepriklausoma valstybė.

Iki šiol išleisti minėjimo simboliai kaip taisyklė svetimtautį klaidino ir ne retai patarnavo okupantui. Rusui irgi malonu girdėti, kad laisvojo pasaulio lietuviai džiaugiasi 50 metų nepriklausomybės paskelbimo sukaktimi, — laisvą laiką panaudoja ne kovai už Lietuvos laisvę, bet pasmaguriavimų praeitimi.

Pasaulio Lietuvių Gydytojų Sąjungos Išleistas ženklas aiškiai nusako dabartinę Lietuvos padėtį ir netiesioginiai pasako ko mes, lietuviai, siekiame. Tai yra pirmas išėivijoje atsitikimas kada tokiu dideliu tiražu ir tokia aiškia su okupantu kovos paskirtimi būtų išleistas ženklas.

Projektą paruošė Paulius Jurkus. Ženkleliai atspausdinti Amsterdame, N. Y., specialėje spaustuvėje, trim spalvomis: mėlyna, žalia ir raudona. Antra pusė ženklelio padengta matiniu klijumi.

Parduodami savikaina — už 100 ženklelių — \$1.—

Gaunami Tėvų Pranciškonų (Brooklyn, N.Y.) knygyne arba pas leidėjus.

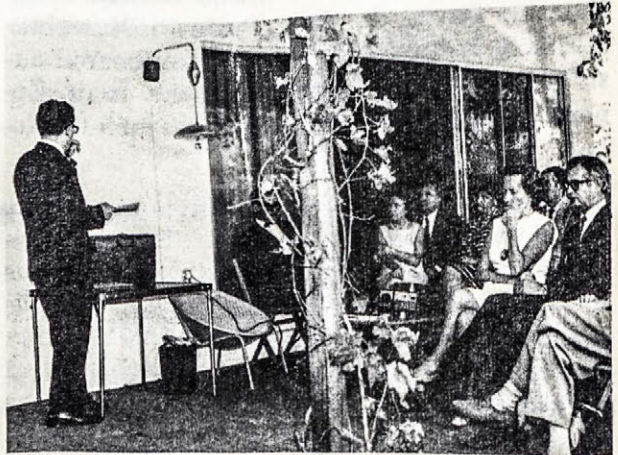
KALIFORNIJOS LIETUVIŲ GYDYTOJŲ DRAUGIJA

Paskutinis Kalifornijos Lietuvių Gydytojų Draugijos susirinkimas įvyko erdviuose ir jaukiose Draugijos Pirmininko **Dr. Juozo ir kompozitorės Giedrės Gudauskų** namuose. Jis buvo skirtingas tuo, kad jame kartu dalyvavo ir Pietinės Kalifornijos inžinieriai ir architektai.

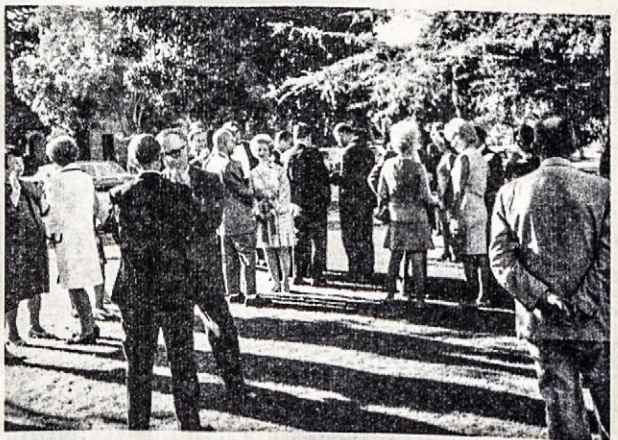
Technikos pažanga rieda istorijos keliu vis didėjančiu greičiu. Kiek dabar pasistumiama pažangos linkme per vienus — antrus metus, tolimoje senovėje gal reikėjo šimtmečių. Judama ne tik technikoje, bet ir visose kitose gyvenimo srityse. Nuostabią pažangą daro medicina su stebuklingų vaistų atradimais bei fantastiškais širdies ir kitų kūno organų perkėlimais. Labai įdomu, kad didėjanti pažanga artimesnėn tarpusavėn priklausomybėn riša techniką

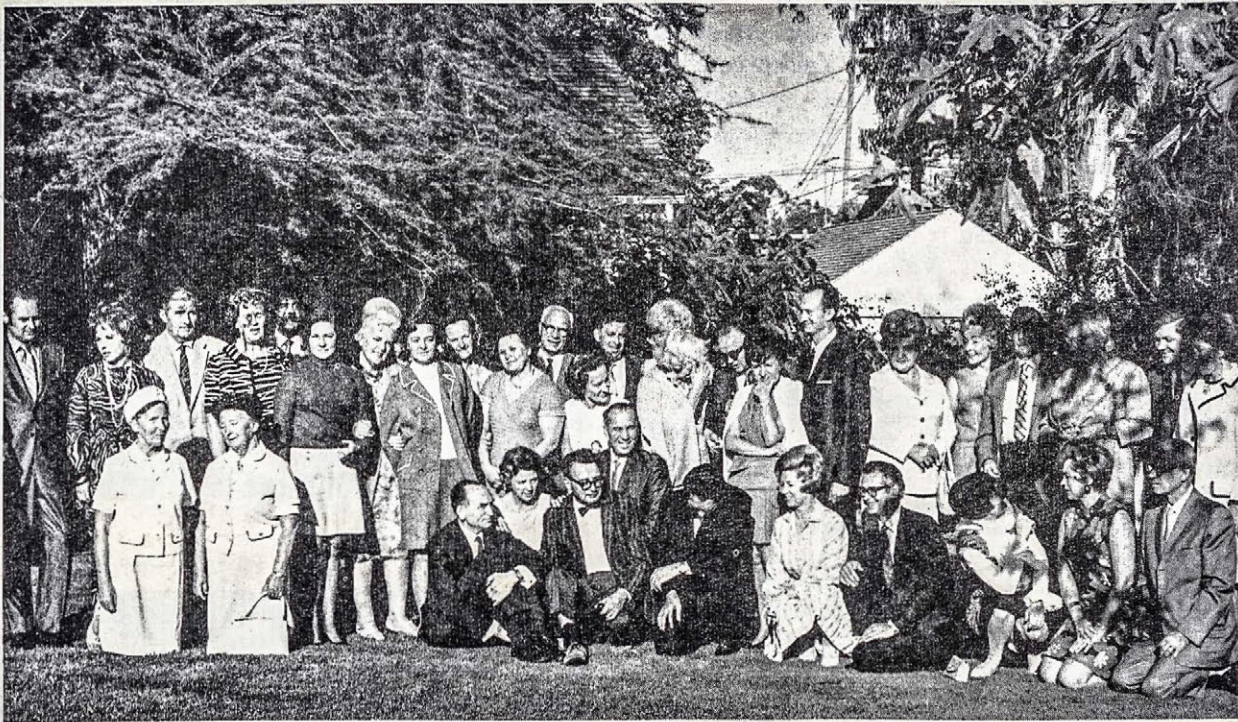
Inž. M. Šabanas kalba.

Inž. M. Šabanas ir dalis klausytojų.

Po paskaitos kieme.

Kalifornijos gydytojai kartu su inžinieriais ir svečiais dr. Juozo ir Giedrės Gudauskų namuose.

ir mediciną. Gimsta naujos mokslo šakos kaip tai biotechnika, bioelektronika ir t.t.

Šitoms naujoms mokslo šakoms panagrinėti Draugija prelegentu pasikvietė šios srities specialistą Šiaurinės Kalifornijos inžinierių **Mečislovą Šabana**, dirbantį mokslinį darbą Kalifornijos Universitete Berkeley. Jo paskaitos tema buvo: „**Biotechniniai aspektai erdvės ir praktikos medicinoje**“. Klausėsi apie 60 klausytojų.

Draugijos Pirmininkas **Dr. Gudauskas** įžanginiame žodyje pirmiausia pasveikino gausiai atsilankiusius inžinierius ir pastebėjo, kad jie jau ne kartą mus kvietė ir vaišino savo parenimuose. Toliau jis pabrėžė, kad šių dviejų profesinių organizacijų bendradarbiavimas yra ne tik logiškas, bet ir būtinas šiame technikos amžiuje. „Juk jau paprastam ofise sugedus Rentgeno aparatui ar elektrokardiografui be inžinieriaus pagalbos mes staiga pasidarom kaip be akių ir be rankų“. Jis priminė, kad net šeimose matome šių dviejų profesijų bujojančią laimę. „Mūsų Draugijos sekretorius **Dr. Brinkis** ir Inž. **Žibutė Brinkienė** juk jungia abi mūsų draugijas tikrai įrodydami, kad ta jungtis yra pastovi ir meili“.

Prieš pristatydamas prelegentą, **Dr. Gudauskas** trumpai paminėjo keletos susirinkime esan-

čių gydytojų: **Dr. Šliupaitę** — Draugijos išdininę jau nebe pirmus metus. Lietuvai kuriantis po I-mo Karo ji grįžo iš Amerikos kaip patyrusi gydytoja ir per jos suorganizuotą Raudonąją Kryžių tūkstančiai lietuvių gyvybių buvo išgelbėta. Taip pat **Dr. Devenį** pasprukusį iš Vorkutos. **Stalinas** išleido, nes pabūgo, kad neišpirktų visas koncentracijos stovyklas. **Dr. Jusonį** buvusį ilgametį Draugijos Pirmininką.

Jis taip pat paminėjo Los Angeles ALIAS skyriaus Pirmininką inž. **V. Vidugirį**, valdybos narį inž. **V. Tamošaitį**, Arch. Ed. Arbą ir dar keletą kitų.

Pristatydamas pagrindinį kalbėtoją inž. **M. Šabana**, Pirmininkas plačiau nupasakojo prelegento kvalifikacijas ir mokslinį pasiruošimą. Pasirodo, kad inž. Šabanas visą laiką domėjosi medicinos sričiai artimomis problemomis, kaip tai: mechaniško kelio ir klubo sąnarių padarymas, stuburo mechanizmo studija, gyvybės išlaikymo problemos erdvėje ir kt. Šiuo metu jis veda ilgalaikį projektą Kalifornijos universitete Berkeley.

Inž. **M. Šabanas** savo paskaitoje atskleidė daug įdomių, ypač su gyvybės išlaikymu erdvėje susijusių problemų. Daug klausimų, apie kuriuos eilinis žmogus, sekdamas žmogaus ver-

žimosi į erdvę, gal net nepagalvoja yra svarbūs ir iki šiol dar patenkinamai neišspręsti, pvz., žmogaus higienos reikalavimų patenkinimas, maitinimasis, deguonis, reikiamo spaudimo išlaikymas, drėgmė ir t.t.

Prelegentas įdomiai pajvairindamas paskaitą palygino amerikiečių ir rusų lenktynių į erdves kai kuriuos epizodus. Vėliau skaidrėmis pailustravo ir paryškino paskaitos mintis.

Po susirinkimo sakė vaišės. Gi svečių pilni namai ir erdvus kiemas. Vėliau paaiškėjo, kad tuose namuose švenčiamas ir gimtadienis: iš Italijos atėjo saleziečių išleistas kompozitorės G. Gudauskienės „Ketrios Dainos“. Sekė sveikinimai ir linkėjimai.

OHIO

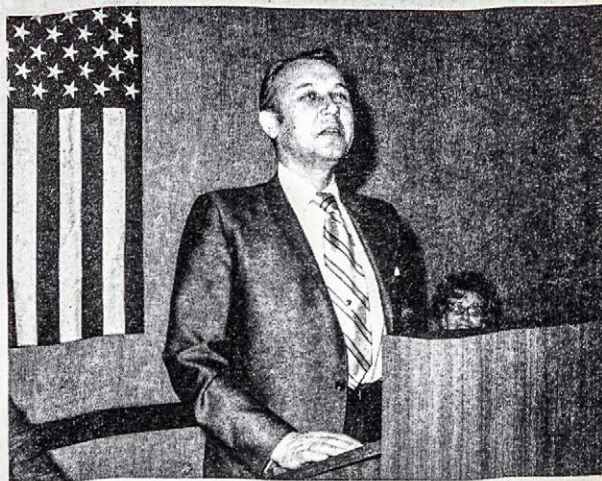
Balandžio 11 dieną **Ohio Lietuvių Gydytojų Draugija** turėjo susirinkimą. Oficialią šio susirinkimo eigą labai pajvairino Cincinnati Xavier Universiteto Psichologijos katedros vedėjas **prof. dr. Vytautas Bieliauskas**, skaitydamas paskaitą apie šeimų problemas. Šią paskaitą jis pavadino „Tarpai ir tarpeliai mūsų šeimose“.

Prelegento nuomone, šeima kaip vienetas istorijos eigoje išliko nepakitęs, bet šeimos narių santykiai pačioje šeimoje laikui bėgant keitėsi ir derinosi prie laiko reikalavimų. Jis savo kalboje nagrinėjo dabartinių laikų šeimos problemas, bei šių dienų šeimos nesugyvenimo priežastis.

Nesugyvenimas šeimoje veda prie skyrybų, kurios Jungtinėse Amerikos Valstybėse gausėja ir šiuo metu jų skaičius statistiškai yra pasiekęs apie 25% visų vedybų.

Viena iš tokių šeimos nesugyvenimo priežasčių, dr. Bieliausko žodžiais yra ta, kad šeimoje būna ne viena, bet dvi „galvos“. Dviejų galvų šeima nėra efektinga. Tokioje šeimoje tarp vyro ir žmonos prasideda varžybos, kuris vyraus? Kita nesugyvenimo priežastis — tai stoka kooperavimo tarp vedusiųjų. Tuo tarpu respektas vieno kitam, pasidalinimas mintimis, nuomonėmis, pergyvenimas, yra tiltai, kurie mažina ir jungia tarpus bei tarpeklius šeimoje.

Dr. V. Bieliauskas savo išsamioj kalboj palietė ir kitas problemas, liečiančias priaugantį jaunimą, jo auklėjimą dvilypėj kultūroje (lietuviškoj-amerikoniškoj), bei mišrias šeimas. Paskaita buvo itin įdomi, susilaukė daug diskusijų ir paklausimų.

Dr. Vyt. Bieliauskas.

Mariampoliečiai — dr.-ai V. Bergas, V. Ramanauskas, A. Čapulis.

AUSTRALIJA

Rugsėjo 28 d. įvyko **Sydnejaus Lietuvių Gydytojų Draugijos susirinkimas**. Susirinkimo svarbiausiu punktu buvo **dr. L. Petrausko** pranešimas apie savo kelionę ir išpūdžius Lietuvoje. Kaip dr. Petrauskas sako, ilgesys nuvedė jį į Lietuvą ir noras pasimatyti su ten esančiais jo draugais. Išpūdžiai šilti ir jaudinantys. Iš Vilniaus seni draugai dr. Petrauską išsivežė į Kauną, aprodė klinikas, universitetą, pasipasaškojo apie savo darbus. Labai būdinga, kad Lietuvoje pasilikę medicinos darbuotojai metasi į mokslinį darbą, specializuojasi.

Dr. Petrauskas baigė pranešimą primindamas, kad kiekvienas bent prieš mirtį turįs pamatyti Lietuvą.

KRONIKA

The Tenth International Cancer Congress

Gegužės mėn. 22-29 d., 1970 metais vyko Houston, Texas. Dalyvavo apie 6000 atstovų iš 70 valstybių. Šie kongresai vyksta kas metai ir skirtingose valstybėse. Juose dalyvauja žymieji šios srities specialistai, dauguma iš jų Nobelio premijos laureatai.

Šiame suvažiavime dalyvavo ir grupė lietuvių gydytojų.

Zenonas Danilevičius M.D.

senior Editor J.A.M.A.

atstovavo "The Journal of the American Medical Association."

Jonas Valaitis M.D.

Liutheran Gen. Hospital, Park Ridge, Illinois skaitė paskaitą

„Bronchogenic Carcinoma in Situ in Asymptomatic High Risk Population of Smokers“.

Algird Jonutis M.D.

M.D. Anderson Hospital and Tumor Institute, Houston, Texas (Scientific Exhibit on Biopsy Technique“.

Buvo ten ir atstovė iš Lietuvos *Dr. Laima Gričiūtė*.

Lietuvos T.S.R. Onkologijos Institutas, Vilnius.

Tema:

“On the correction of the activity of alkaline Phosphatase in carcinogenesis of the Lungs“.

Tuo pačiu metu Houston, Texas lankėsi ir *Dr. Algimantas Marcinkevičius*, profesorius ir Chirurginio skyriaus vedėjas Medicinos Fakulteto, Vilniaus Universitete.

Dr. Marcinkevičius lankėsi ir domėjosi De Bakey širdies chirurgija ir jų technika.

ILLINOIS

● *Dr. K. Bobelis*, LB Chicagos apygardos valdybos pakviestas, skaitė paskaitą, tema „Lietuvių parapijų reikšmė lietuvybei“. Paskaitininkas pateikė plačią ir dokumentuotą lietuvių parapijų steigimo ir veiklos istoriją Amerikoje. Paskaita įvyko kovo 13 d. Jaunimo Centre.

● *Dr. Vidas Nemickas*, Romualdo ir Elenos Nemickų sūnus baigė mediciną Loyolos universitete 1967 m. Už metų buvopasauktas į JAV kariuomenę atlikti karinę prievolę ir pradžioje dirbo kaip gydytojas Havajuose kariuomenės ligoninėje. 1969 m. gruodžio mėn. pasiunčiamas į Vietnamą, kur kaip gydytojas dirba parašutininkų divizijoje. Vietname jam teks išbūti dar vienus metus.

Tenka pažymėti, kad Elena ir Romualdas Nemickai išaugino ir išmokslo savo du sūnus ir vieną dukterį ir visi trys vaikai pasirinko medicinos profesiją. Vyriausias sūnus *Rimgaudas* širdies ligų specialistas profesoriuja Loyolos universitete.

● *Dr. Feliksas Zubinas*, dirbęs Quincy, Illinois, Veteranų ligoninėje, buvo gražiai aprašytas "The Herald

Whig Quincy" laikraštyje. *Dr. J. Zubinas* yra baigęs universitetą Kaune, buvęs ligoninės direktorium Zarasuose. Jo žmona — dantų gydytoja dirba ligoninės laboratorijoje.

● *Dr. Juozas Valaitis* susižiedavo su Carol Marie Sargent. Vestuvės bus rugpjūčio mėn. pabaigoj. *Dr. Juozas Valaitis* baigė Lojolos universiteto Stritch medicinos mokyklą ir dabar yra rezidentas Lojolos ligoninėje ir Medicinos centre.

● Kaip ir kiekvienais metais taip ir šiais metais lietuvių dantų gydytojos per atvelykį suruošė šaunų koncertą — kartūno balių.

● Gegužės 3 d. Jaunimo Centre, Chicagoje, įvyko *Lietuvių fondo tarybos posėdis*. Tarybos pirmininku iš eilės ketvirtam terminui perrinktas *dr. Gediminas Balukas*. *Dr. Antanas Razma*, LF iniciatorius, jo kūrėjas bei organizatorius ir visą fondo veiklos laikotarpį sėkmingai vadovavęs pradžioje tarybai, vėliau valdybai, atsisakė kandidatuoti į valdybos pirmininko postą. Atsisakymo priežastis — nusistatymas pasiruošti profesinei specialybei. *Dr. A. Razma* ir toliau pasilieka fondo taryboje.

Nauju LF valdybos pirmininku taryba vienbalsiai išrinko *dr. Kazį Ambrozaitį*, iki šiol dirbusį pelno paskirstymo komisijoje.

K. Petrauskas ir *dr. M. Budrienė* tikrina knygas Balzeko Muziejuje ruošiamai *Lietuvių Gydytojų Parodai*.

OHIO

OLGD gyva ir energinga, nors Biuletenyje kuris laikas nesirodė. „Tekniški“ reikalai... 1967-1969 būgyje draugija net valdė „Pasaulį“. 1969 Toronte „Pasaulį“ paglemžė New York'as. Buvęs „Pasaulio“ pirmininkas *H. Brazaitis* nuėjo į PL Bendruomenę (iš

„Pasaulio“ — į „Pasaulį“. Pavydėk ar nepavydėk, bet kai kam „politikoje“ sekasi...), buvęs „Pasaulio“ vicepirmininkas *E. Lenkauskas* nukeliavo į „Lietuvių Fondą“ (prie pinigų, atseit...), o galingiausias „Pasaulio“ valdžioje — sekretorius ir išdininkas — *D. Degešys* grįžo į varganą lietuvišką spaudą — „Dirvą“ (paskutiniu straipsniu mus mokė, kaip reikia sveikai, mediciniškai prakaituoti...), bet, būdamas „konservatoriumi“, dar neparasė mums apie „seksą“...).

Reikėtų dar pridurti, kad „Pasaulio“ valdžios pasiglemžimas Toronte vyko normaliu, demokratišku keliu, be „muštynių“, kaip kad buvo Detroit'e ir vėliau Cleveland'e.

Nuo OLGD gyvavimo pradžios visą „valdžią“ savo rankose laikė Ohio metropolis — Cleveland'as. 1968 ponios ir *J. Sontų* „dvare“ buvo graži, gausi ir pasisekusi gegužynė. Visi susidomėjo didžiausiu pasaulio gumos centru Akron, Ohio. Ir kas įvyko? OLGD metiniame suvažiavime Akron's sumušė „metropolį“ ir pasigriebė valdžią. *A. Baltrukėnas* — pirmininkas, *A. Kisielius* — vice, *J. Sonta* — sekretorius, *Vl. Adams* — išdininkas, *J. Balčiūnas* — „nereikalingiems reikalams“ „Urbi et orbi“ žinoma, kad OLGD skiria metines \$1.000 kultūrinės premijas. 1968 ši premija teko *B. Railai* už lietuvišką publicistiką ir žurnalistiką. Visus linksmino *V. Žukauskas* su savo „operomis“.

Nauja valdžia suruošė pavasarinį susirinkimą, kuriame Inž. Bankauskas skaitė labai įdomią paskaitą apie kietas medžiagas kelionėje į mėnulį (ponios laikai susidomėjo ir užpuolė inžinierių...).

Akron gumos valdyba surengė gegužynę Akron Medical Concern (valdo visą Akron) namuose. Ir kada? *Gi liepos 20, 1969! Pas V. ir Vl. Adams'us*. Stebėjom Ameriką nusileidžiant ant mėnulio! Koks stebuklas! Antras po pasaulio sutvėrimo! Ohio nusileido į mėnulį! O kaip jums patinka „Best location in the nation, for education, meditation and first on the moon.“ Visi buvo susijaudinę. Rašantis, prašydamas, gavo įgaliojimą pasveikint Amerikos Prezidentą OLGD vardu. Buvo padaryta. „Pasaulis“ atsisakė...

Gegužynėje dalyvavo apie 40 asmenų. Po gegužynės liko 60 maudymosi kelnių.

1969 metiniame suvažiavime, gumos magnatai padarė klaidą — neatvežė gumos — kramtomos... Valdžia krito. Metiniame suvažiavime OLGD metinė kultūrinė premija teko Cleveland'o Grandinėlei.

Nauja valdžia atsidūrė Dayton, Ohio. Miestas garšus pasaulio istorijoje, pasaulio aviacijos istorijoje, nes iš dviejų, garsių pasaulio aviacijos istorijoje, brolių Orville Wright yra gimęs Dayton, Ohio.

Atrodo, kad nauja valdžia skraidys, suras visus pasimetusius ir įtrauks į OLGD.

1970 valdyba: *E. Druktenis* — pirmininkas, *R. Gineitis* — sekretorius, *D. Degešys* — vice, *J. Skrinška* — išdininkas, *A. Čepulis* — kokiems reikalams? Dr. Gražina Pauliukonienė, valdybai pagražinti. Sena lietuviška patarlė sako, kad nauja šluota geriau šluoja. Linkime ir laukiame. Šluotos galva Dayton, Ohio, o oktas — Cleveland, Ohio, maždaug 200 mylių. Kartais ilga šluota šluoja geriau, negu trumpa. Jau atrodo, kad taip yra. Kitaip sakant, sumušė seną „metropolį“ ir gumos magnatus. Valdyba parengė pavasarinį susi-

rinkimą, kuriame *V. Bieliauskas*, Cincinnati, Ohio, profesorius, skaitė paskaitą „Plyšiai ir plyšeliai lietuviškose šeimose“. Bet, deja, „cemento“ neatvežė...

● *Adomavičiai* — Vera ir Vladas — valdo Akron, Vladas iškrito iš valdžios, Verai linkime išsimiegoti. Laukiame krikštynų...

● *A. Aželis*, tvirtinasi naujoje vietoje, su šeima važiuoja į Cape Code.

● *J. Balčiūnas* iškrito iš „Pasaulio“. Ponia tapo „bosu“ moterų (žinoma, ir vyrų).

● *A. Baltrukėnas*, praradęs gumos politiką, griebėsi už žuvų. Ir žuvų nėra.

● *V. Bergas* — kur? Kaip? Ir kada?

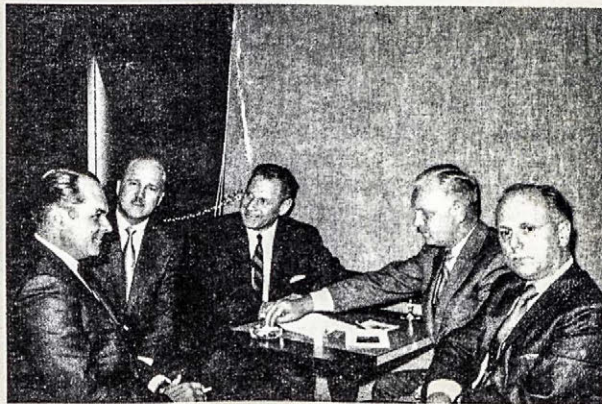
● *H. Brazaitis* didelis „šiška“, be pirštinių nepagausi, ypatingai — be baltų! Rengiasi važiuoti į Europą, bet ne gydytojų organizacijos reikalais...

● *A. Bridžiaus* šeimoje ponia susirgo, bet viskas gerai, o daktaras vaidina jaunuolį...

● *A. Butkus*, L. Bendruomenės Apygardos pirmininkas.

● *D. Degešys* — Ar neparasytum į Dirvą, kaip reikia mylėti žmonas? Draugai būtų labai dėkingi...

● *E. Druktenis*. Gavai valdžią ir laikyk. Gaila, kad „Incision“ nepadarė Tavo kambario draugas. Čia yra dar vienas draugas — sveikatos!

Ohio L.G.D. valdyba posėdžiauja. Iš k. į d. — *A. Čepulis*, *E. Druktenis*, *J. Skrinška*, *R. Gineitis* ir *D. Degešys*.

„Daktarai žaidžia slapukus“ — Iš k. į d. — *V. Adomavičius*, p. *Kriaučiūnienė*, pasislėpęs *K. Vyšniauskas* ir p. *Vyšniauskienė* pikniko metu Adomavičiuose.

● *Eymontt* Mikas išsižadėjo Ohio ir persikėlė į Washington, D.C. ir pasidarė „politikieriu“. Iš jo jokių žinių neturime.

● *R. Gineitis* — bosas - sekretorius, bijau ką nors pasakyti.

● *V. Gruzdy*s galvojąs aplankyti „seną pažįstamą už jūrių marių“.

● *A. Kisielius* ir ponis apžėnidino sūnų Tomą su Baraite. Puiki vestuvė. Lietuviška šeima.

● *A. Čepulis* turi planą „už jūrų marių“.

● *J. Maculis* turi paslapčių šeimoje. Niekam nepasigyrė. Antras ar trečias jau vaikščioja.

● *A. Martus* užaugino 12 sūnų.

● *A. Matulionis* nežino ką daro, net sunku ir paklaust.

● *Gr. Pauliukonis* su Richardu išvyko į Afriką. Norėjo pamatyti mūsų protėvius, kol jie nebuvo išvežti į zoologijos sodus. „Politinį“ patarėją pasiėmė.

● *Dr. Vl. Bložė*, veterinarijus.

● *K. Pautientaus* šeimoje nelaimė — mirė mamytė. Užuojauta.

● *V. L. Ramanauskas* — naujienų jokių. Viena dukra į žmones išėjo. Trys dar liko. Ar galite padaryti propagandą lietuviškom šeimom?.. Sūnus žiūri...

● *Z. Sabataitis* laikosi labai gerai savo amžium. Poniai nesiseka su sveikata.

● *J. Skrinska*. Lietuviškas „taikūnas“. Ar pavydėt? Na! Daugiau tokių!

● *J. Sonta*. Pragraino gumos politiką valdyboje. IIsisi. O ponia pasidarė vice-president (Mrs. Agnew) mūsų moterų valdžioje.

● *J. Stankaitis* ir ponia apžėnidino vienintelę dukrą. Puikios vestuvės. Puikus ir žentas.

● *S. Sviderskas*. Juodukai „pašventino“ daktarą Amerikos piliečiu, teko gulėti ligoninėje.

NAUJOJI ANGLIJA

● The Hartford Times sekmadienis priedas Accent, vasario 22 d. numeris beveik išimtinai buvo skirtas pagerbti lietuvaitei *dr. Julijai Vilinskaitei*, viršely atspausdinant jos spalvuotą nuotrauką prie operacijos stalo. *Dr. J. Vilinskaitė* tik prieš pusmetį baigusi chirurgijos daktaro rezidenciją buvo pakviesta užimti Connecticut Universiteto medicinos mokyklos chirurgijos departamente Assistant Professor vietą. Kadangi ši vieta iki šiol buvo laikoma vyriškos profesijos sritimi, tai ja tuoj susidomėjo spauda ir televizija. Apie jos paskyrimą buvo plačiai aprašyta Hartfordo dienraščiuose.

Neperseniai išlaikė ir pirmąją dalį (raštu) Board of Surgery egzaminus.

Pažymėtina, kad JAV-ėse yra virš 30,000 chirurgų ir iš jų tik apie 300 moterų.

NEW YORKAS

● Kaip Newark Sunday News aprašo, kad Newark yra vaikų klinika, tcs klinikos direktorė *dr. Irena Giedrikienė* savo žinioje turi 42 vaikus, sergančius ypatingai reta liga — Phenylketonuria, o sutrumpintai — PKU. Tame straipsnyje *dr. Giedrikienė* aiškina, kad ta liga yra paveldima — kliudo protinį išsivystymą. Gydoma specialia, tiksliai apskaičiuota dieta.

Dr. I. Giedrikienė baigė medicinos mokslus Kaune, dabar verčiasi privačia praktika New Jersey valstijoje, o PKU klinikoje dirba jau šešis metus — kaip labdaros darbas — nemokamas.

Karui baigiantis *dr. I. Giedrikienė* dirbo Drezdene ir pergyveno Drezdeno bombardavimus, kurių dalis įspūdžių yra aprašyta „Darbininke“. Tikimės, kad savo šiuurpius pergyvenimus pasidalins ir su „Biuletenu“ skaitytojais.

● *Dr. Henrikas Armanas* „Darbininke“ veda sveikatos skyrių. Skaitytojams jo straipsniai labai patinka, nes redakcija ir pats autorius gauna daug padėkos laiškų.

● *Dr. Elena Armanienė* išrinkta Maryland Women Bar Association prezidente.

● *Dr. dail. Marijos Žukauskienės* darbų paroda įvyks rugsėjo mėn. 19 d. Čiurlionio galerijoje, Chicagoje. Tikimės, kad chicagiškiai gydytojai aplankys jos parodą.

AUSTRALIJA

● *Melburno* universiteto odontologijos fakultetas kasmet skiria geriausiam diplomantui William Leslie Elvis piniginę premiją ir medalį, kurio antroje pusėje įgraviruojama laimėtojo pavardė. Pernai šį atžymėjimą laimėjo lietuvaite dantų gydytoja Armida Dimskytė. Ji moka keturias kalbas, skaito ir rašo lietuviškai, laisvalaikis skiria iš mamos išmoktiems rankdarbiams. *Dr. A. Dimskytės* asmeninėje bibliotekoje daugiau yra lietuviškų nei angliškų knygų. Pagrindinį dėmesį ji skiria jauniems lietuvių rašytojams ir poetams.

OKUPUOTA LIETUVA

● *Vilniuje* š. m. sausio mėn. įvykusioje *medikų prof. sąjungos konferencijoje* paaikėjo: dabar okup. Lietuvoje dešimčiai tūkstančių gyventojų atitenka vienas gydytojas. Kasmet, baigę mokyklą, į praktinį medicinos darbą įsijungia po 300 specialistų, mokslo ir praktinėse gydymo įstaigose šiuo metu dirba daugiau kaip 400 medicinos mokslų kandidatų ir 60 daktarų.

● *Chirurgas Algimantas Saunoris* Vilniaus universiteto medicinos fakulteto mokslinėje taryboje sėkmingai apgynė medicinos mokslų kandidato disertaciją, pagrindė tema pasirinkęs ūmias pankreatitais sergančių ligonių naujus pataloginio proceso gydymo metodus. *A. Saunoris* yra žymus stalo teniso žaidėjas, buvęs čempionas. Pernai viešėdamas Kanadoje, jis dalyvavo JAV ir Kanados lietuvių stalo teniso varžybose. *Prof. P. Norkūno* teigimu, *A. Saunorio* disertacija turi didelę teorinę ir praktinę reikšmę.

● Pirmoji Lietuvoje inksto persodinimo operacija, kurias vadovavo *prof. A. Marcinkevičius*, buvo įvykdyta naktį į vasario 19 d. Vilniaus klinikinėje ligoninėje.

„Tiesoje“ (vas. 27) nurodyta, kad „po vienos savaitės ligonio sveikata gerėjanti, inkstas perėmęs tarnybą svetimame organizme ir jau išskirias iš kraujo kenksmingas medžiagas, taigi, vykdamas savo uždavinius. Per septynias dienas gydytojai dar nepastebėję vad. atmetimo reakcijos“.

Padarytojo operacija laikoma lietuvių medikų laimėjimu.

Moterų Kampelis

• *Rūta Elena Giedraitytė* šiais metais baigė Elgin Akademią ir šį rudenį pradės lankyti Loyolos Universiteto Medicinos Mokyklą.

Rūta, būdama Akademijoje, priklausė prie labdaros ratelio, mokslo ir slidininkų klubams. Be to, ji lankė Kristijono Donelaičio Mokyklą ir šiais metais baigė Čikagos Aukštesniąją Lituanistikos Mokyklą.

Nuo pat mažens ji priklausė prie lietuvių skaučių Kernavės Tunto. Ji ne kartą yra stovyklavusi Rako ir Dainavos stovyklose. Ji priklausė ir prie tautinių šokių grupės ir prie lietuvių slidininkų klubo. Ją dažnai galima buvo matyti šokant tautinius šokius bei dalyvaujant žiemos sporto iškylose.

Jos tėveliai dr. Elena ir dr. Domas Giedraičiai yra aktyvūs visuomenininkai, dalyvauja įvairiose lietuvių profesinėse bei visuomeninėse organizacijose. Dr. Elena, būdama Kolumbijoj, vertėsi dantų gydytojos praktika. Ji priklauso Liet. Dantų Gydytojų Draugijai Gyd. ir Odontologų Korporacijai „Patria“ bei Illinois Liet. Gyd. Draugijos Pagalbiniam Moterų Vienetui.

Dr. Domas Amerikoj įsigijo neuro-psichiatro specialybę ir sėkmingai verčiasi privačia praktika Elgine. Dr. Domas Lietuvoje buvo vienas iš steigėjų Liet. Stud. Korporacijos „Fraternitas Baltiensis. Amerikoj priklauso įvairioms profesinėms draugijoms ir Amerikos Liet. Gydytojų Sąjungai.

• *Dalia Jasaitytė* lanko Loyolos U-to predental mokyklą. Ji yra baigus Fontbonne Akademią, Milton, Mass. Gimnazijoje ji buvo science klubo pirmininkė ir priklausė prie literatūros bei knygyno klubų. Be to, ji buvo aktyvi mokyklos laikraščio bendradarbė. Ji laimėjo pirmą vietą science varžybose ir pasižymėjo rajono konkursuose. Bostono Arkivyskupijoje laimėjo paišybos varžybas. 1969 metais ji gavo pirmą premiją visos Amerikos gimnazijų poezijos konkurse. Jos eilėraštis „Songs of Youth“ buvo atspausdintas poezijos žurnale.

Ji Europoj, „Foreign Language League Stu-

dy“ programoj, studijavo prancūzų kalbą, istoriją ir literatūrą.

Bostone ji baigė lituanistikos mokyklą pirmąja mokine ir vienerius metus tai mokyklai laikininkavo kaip mokytoja. Priklausė prie lietuvių skautų apie aštuonetą metų ir prie ateitininkų — apie desėtką metų. Čia ji ėjo vadovauančių postų pareigas. Vasaros atostogų metu ji dirbdavo stovyklose prie lietuviško jaunimo. Dabar priklauso prie Liet. Stud. Sąjungos.

Dalia yra duktė dr. Stasio ir Laimos Jasaičių iš Bostono. Jos tėveliai aktyviai reiškiasi Bostono Kultūros Klube. Šiuo metu dr. Stasys Jasaitis yra Bostono Liet. Bendruomenės pirmininkas ir Naujosios Anglijos Liet. Gyd. Draugijos pirmininkas.

Dalia yra anūkė dr. Domo ir Sofijos Jasaičių, Sofijos Bobelienės ir a. a. pulk. Jurgio Bobelio.

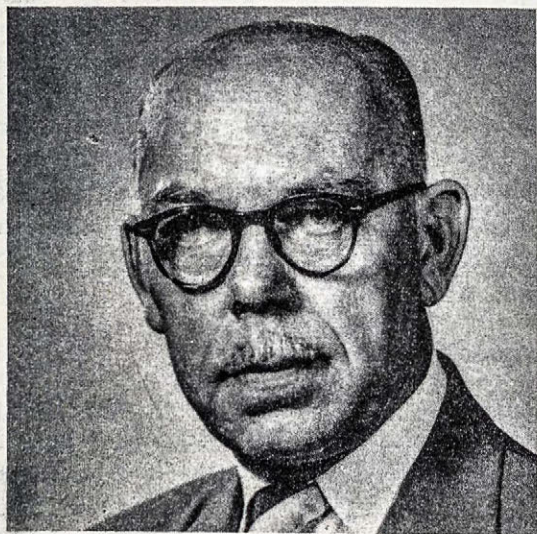
Dalia Bobelienė

Liet. dantų gyd. s-ga turi per 30 veiklių narių, kurių 8 jau šiame krašte yra baigusios mokslus. Valdybą sudaro pirm. A. Ruibienė, vicepirm. V. Šimkienė, sekr. A. Mačiukienė, kasin. A. Lipskienė, koresp. E. Baltrušaitienė. Draugija iš parengimų gautą pelną panaudoja šelpimui dantų gydytojų, išvežtų tremtin, vargan patekusių Lietuvoj ar paramos reikalingų ir šiame krašte. Nepamiršta nei Vasario 16 d. gimnazijos, Balfo ir kitų labdaros bei kultūros reikalų.

Prie mikrofono dantų gyd. A. Ruibienė pristato kartūno suknelės premijoms. Trečiojoje poroje — dantų gyd. O. Garūnienė, laimėjusi kartūno suknelių premiją.

IN MEMORIAM

PULK. DR. K. OŽELIS

1970 m. kovo 3 d. sukanka 10 metų, kai atsiskyrė iš mūsų tarpo prof. med. dr. pulk. K. Oželis.

Atrodo, kad šių dienų jaunuoliams, augusiems, brendusiems svetur, sunkiau yra suprantama Lietuvos meilė, kurią turėjo anų dienų mokslus einantis jaunimas, kuris, išvykdamas studijuoti Rusijon, išsinešdavo tėvynės meilę, jos ilgesį ir glėbius idealų.

Vienas iš tų užgrūdintų idealistų patriotų ir buvo Žemaitijos sūnus Kazys Oželis, kuris gimė 1886.VI.23 d. Vilkų kampo km., Švėkšnos v., Tauragės apskr.

K. Oželio jaunystė

K. Oželis, mokydamasis valsčiaus mokykloje, Palangos progimnazijoje ir Mintaujos gimnazijoje visomis išgalėmis priešinosi rusinimo bei lenkinimo užmačioms. Dėl savo apsukrumo bei nepaprastų gabumų jis išvengė išmetimo iš gimnazijos, kurią jis sėkmingai baigė 1908 m. su aukso medaliu.

Medicinos studijos ir karo tarnyba Rusijoje

Kaip labai gabiam moksleiviui 1908 m. pavyko įstoti į Peterburgo Karo medicinos akademiją, kurioj jis sutiko vyresnių kursų studentą Vl. Nagevičių ir bendrakursius Vl. In-

gelevičių, P. Sližį ir Z. Scepavičių. V. Nagevičiaus iniciatyva minėti studentai įkūrė slapta dr-ją — „Fraternitas Lithuanica“, kurios tikslas buvo ne tik rūpintis medicinos pažanga, bet ir dalyvauti lietuviškoje bei kultūrinėje veikloje. Tais pagrindais įkurtos medikų draugijos gretos didėjo ir 1915 metais fraternitiečių būta net 14. Dar studijuojant K. Oželis su bendraminčiais rūpinosi lituanistikos paskaitomis ir aktyviai dalyvavo visuomeninėj veikloj.

K. Oželis 1913 m. baigė Karo medicinos akademiją ir buvo paskirtas eiti karo gydytojo pareigas kariškose ligoninėse. Kilus pasauliniam karui, kaip vyr. pulko gydytojas, jis dalyvavo kautynėse Rytprūsių, Lenkijos, Latvijos bei Karpatų frontuose.

1915 m. patrankoms gaudžiant, fraternitiečiai nusprendė suvažiuoti iš įvairių karo frontų Petrapilin aptarti Lietuvos reikalus karui pasibaigus. Gyd. K. Oželis net iš tolimo Karpatų fronto atvyko Petrapilin. Iš 14 fraternitiečių tik vienam nepavyko gauti atostogų ir jam teko apeisti metinį suvažiavimą. Tame suvažiavime pakartotinai buvo nutarta, kad pasiliuosavus iš kariuomenės visi turi grįžti Lietuvon, nes fraternitiečiai jau tada pramatė galyles darbų. Šiam tikslui vykdyti buvo įkurtas geležinis fondas, kurio lėšos turėjo būti panaudotos sėkmingesniai grįžimui įvykdyti.

Dr. K. Oželis, rūpindamasis Lietuvos reikalais, 1917 m. pavasarį iš tolimo Rusijos fronto atvyko į Petrapilio lietuvių seimą, o tų pačių metų rudenį dalyvavo Lietuvių karių II suvažiavime irgi Petrapily.

Veikla grįžus Lietuvon

Dr. K. Oželis 1918 m., pasiliuosavęs iš kariuomenės, grįžo į savo gimtąjį kampelį, kur jis Švėkšnoj įkūrė 30 lovų ligoninę ir jai vadovavo kartu eidamas ir Vėžaičių-Rietavo apskrities gydytojo pareigas.

1919 m. dr. K. Oželis buvo pašauktas į besikuriančią Lietuvos kariuomenę, kur jam buvo pavesta Kupiškų suorganizuoti II lauko ligoninę ir eiti II brigados gydytojo pareigas. 1920 m. gavo paskyrimą eiti Karo ligoninės viršininko pareigas, kuriose jis išbuvo iki 1939.

IX.15 d. Čia jis iš rusų apleistų ir nualintų pastatų sukūrė modernią ligoninę, kurioj savo laiku rado prieglobstį besikuriančio Lietuvos universiteto vidaus ligų, nervų ligų, ausų, nosies ir gerklės ligų klinikos.

Mokslo pakopomis

Dr. K. Oželis, greta kariuomenės sanitarijų pareigų, dirbo ir mokslinį darbą, eidamas Liet. universiteto patologijos katedros vyr. asistento pareigas. Vėliau L. universitetas jį pasiuntė į užsienį pasitobulinti teismo medicinos srity. 1925 m. jis gilino studijas Prahoje pas prof. Slaviką. 1927-28 metų laikotarpy jis tobulinosi teismo medicinos srity pas prof. Balthazardą Paryžiuje. 1929 m. jis viešai apgynė disertaciją daktaro laipsniui įgyti tema: „Vyrų uretros ir tekamųjų latakų susiaurėjimai“.

1929 m. un-to Med. fakulteto taryba jį išrinko teismo ir socialinės medicinos docentu, o 1937 m. L. prezidento vardu jis buvo paskirtas tos katedros ekstraordinariu profesorium. 1942 m. jam buvo suteiktas ordinarinio profesoriaus titulas.

Lietuvoje dalyvavo įvairiose medicinos draugijose: Kauno Medicinos draugijoje, Lietuvos gydytojų sąjungoj, D-joj kovai su veneros ligomis, D-joj kovai su vėžiu. Gyd. korp. „Fraternitas Lithuanica“ ir kitur, eidamas pirminkų bei kitų valdybos narių pareigas.

Yra paskelbęs apie 40 mediciniškų straipsnių apie teismo ir socialinės medicinos problemas, medicinos sanitarinius įstatymus, kalėjimų pertvarkymą, kriminalinius abortus, kraujo grupių klausimus, gydytojų ekspertų paruošimą, moralinį ir juridinį atsakingumą ir t.t.

Už nuopelnus Lietuvai buvo apdovanotas II rūšies Vyčio Kryžiumi, Vytauto Didžiojo ir D. L. Kunigaikščio ordinais bei Lietuvos nepriklausomybės medaliu.

Klinikų tvarkymas

1939.VI.22 d. prof. Oželiui buvo pavesta tvarkyti naujai pastatytas klinikas, einant tų klinikų direktoriaus pareigas. Čia dr. K. Oželis parodė savo organizacinius bei administracinius gabumus, kuriuos buvo įgijęs per eilę metų, kurdamas bei modernindamas Karo ligoninę. Klinikų direktorium išbuvo iki 1944 m. VII. 5 d.

Sukūrė pavyzdinę šeimą, vesdamas Zofiją Tyrulytę 1920 m. Kartu su Zofija išaugino ir išmokslino 2 dukas: med. dr. Zofiją ir Dalią bei inž. Kazį.

Emigracijoje

Grįžtant atgal rusams 1944 m. rugpiūčio 1 d. su šeima pasitraukė Vokietijon, kur gyveno ir dirbo Breslave, Regensburge ir Augsburgėje.

Amerikon emigravo 1949 m., kur pradžioj dirbo Marylande vienoj privačioj ligoninėj kaip patalogas. 1950 metais pradėjo dirbti kaip patalogijos vedėjas didžiulėj Manteno valstybinėj ligoninėj. Čia jis išdirbęs 10 metų, atsiskyrė iš mūsų tarpo. Amerikoj jo iniciatyva buvo atgaivinta Gyd. „Fraternitas Lithuanica“ korporacijos veikla. Jis buvo aktyvus narys Lietuvių gydytojų draugijos, kuri jį už nuopelnus pakėlė į savo garbės narius. Jis priklausė ir Liet. profesorių draugijai.

Dr. Vyt. Tauras

● Kovo 16 dieną Miami, Floridoje mirė dr. **John P. Surbis**, 67 metų amžiaus, kuris iki išėjimo į pensiją gyveno ir turėjo savo gydymo kabinetą Detroite. Jis yra gerai žinomas naujiems ateiviams. Visi naujai atvykusieji ir reikalingi gydymo pagalbos ją rasdavo dr. John P. Surbio gydymo kabinete ir jis juos gydė nemo-kamai, kol jie išsikūrė.

Mielą kolegę

DR. JANINĄ JAKŠEVIČIENĘ,
šeimą ir artimuosius, jų mylimam

A. † A.

ALGIRDUI JAKŠEVIČIUI mirus,

nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime.

LIETUVIŲ GYDYTOJŲ BIULETENIS

PROFESSIONAL PHARMACIES

REMLAKE — ROCHKES

Apothecary

2421 W. 63rd Street

HE 4-1500

Open Daily 9:30 — 10

Wednesday and Saturday 9:30 — 9

ROCHKES

Medical Arts Pharmacy

3213 W. 63rd Street

WA 5-4787

Open Daily 10 — 10

Sunday 10 — 2

MARQUETTE

Medical Building Pharmacy, Inc.

6132 So. Kedzie Avenue

Open daily 10 — 10

GR 6-3535

Wednesday 10 — 6

Saturday 9:30 — 6

PHYSICIAN'S, DIABETIC'S AND SICKROOM SUPPLIES
WE OFFER A FREE AND EFFICIENT PICKUP & DELIVERY SERVICE

6910 SO. FAIRFIELD AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60629

HAMES OLDSMOBILE, INC.

2442 West Columbus Avenue

Chicago 29, Illinois

GROVEHILL 6-1010

FOR THE BEST DEAL AND SERVICE

For those who like to deal with a quality place of business, there is no finer than HAMES Oldsmobile.

The Hames dealership specializes in selling and servicing the medical profession as is attested by it's many happy and satisfied doctors throughout Chicago land.

RETURN TO:

Lithuanian Medical Bulletin
8743 Mobile Avenue
Oak Lawn, Illinois 60453
Return postage guaranteed.